

# Digitaliseret af | Digitised by



**DET KGL.  
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e)   Author(s):	Michaëlis, Karin.; Karin Michaëlis.
Titel   Title:	<u>Lillemor</u>
Udgavebetegnelse   Edition Statement:	2. Opl.
Udgivet år og sted   Publication time and place:	København : Gyldendal, 1902
Fysiske størrelse   Physical extent:	187 s.

## DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

## UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author



57, -218.

DET KÖNIGELIGE BIBLIOTEK



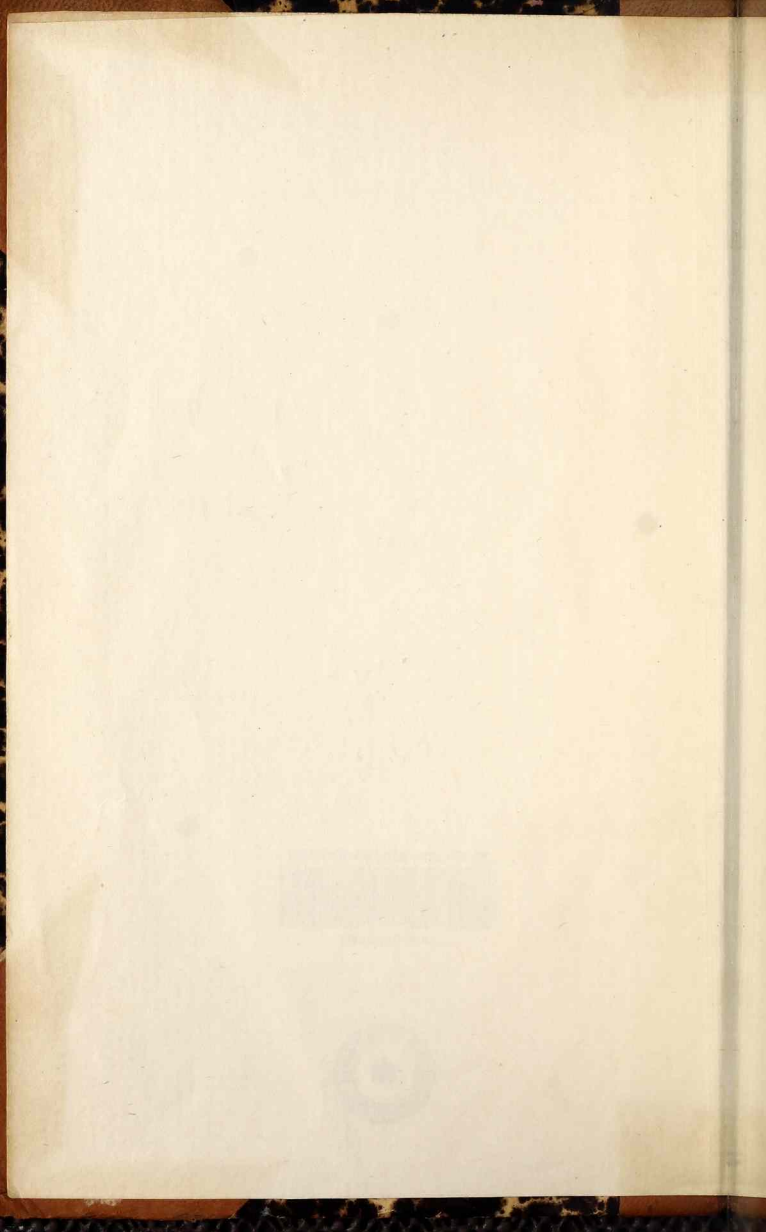
130022079868



MEMORANDUM  
L. H. MEMOR







KARIN MICHAËLIS

---

# LILLEMOR

ANDET OPLAG



*1902. Nr. 665-*

KØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & Co (M. A. HANNOVER)

1902

I Foraaret udkom

KARIN MICHAËLIS

BARNET

2det Oplag. 2 Kr. 50 Øre.

*Herman Bang:* »Fru *Michaëlis'* Bog er Skildringen af et Barns Tanker, men den er, hvis noget Værk er det, en Bog, der fremfor alt vender sig til Forældrene. Og nu vil jeg ønske en Ting: At de Mennesker, der overhovedet køber Bøger, vilde købe denne. Fru *Michaëlis* havde sikkert Krav paa med »Barnet« at have vristet Forældrenes Bogskabe op. Der er i hendes Bog saa meget at lære, og mange kan paa disse Sider stirre deres Liv ind i dets Ansigt.«

*København.*

*Edv. Blau Müller:* Bag denne Skildring af et Barn, »som alle Mennesker elsker« — Ordene lyde næsten som en Spaadom for Andreas digteriske Eftermæle — ligger som det sidste, man bliver var, et Par store, spørgende og bedrøvede Øjne, og et Hjerte, der skælver sygt i Kravet om Kærlighed mellem Far og Mor. Med ypperlig, varm og frodig Tone er dette lille, sære, urolige og forpinte Menneskebarn skildret. Men hendes Navn er selve Livets Alvor.

*Berl. Tid.*

*Poul Levin:* . . Dette er Bogen, som man helst i dæmpede Ord skulde friste mange til at læse. Først for det rent Digteriske Skyld. Thi Bogen er skrevet saaledes, Barnets Ord og Dagbogs-optegnelser er saaledes formede, at man ikke tvivler om, at alt er sandt og rigtigt. Men dernæst — og mest — for den tavse Læres Skyld, den rummer . . . Bogen er et Kunstværk, thi den rummer Livet.

*Politiken.*

KARIN MICHAËLIS

---

# LILLEMOR

ANDET OPLAG



KØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN)

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & Co (M. A. HANNOVER)

1902

Udkommer samtidig paa Tysk i autoriseret Oversættelse ved Fru Mathilde Mann paa Junckers Forlag i Berlin.

En hollandsk og en engelsk Udgave er under Arbejde og vil udkomme i den nærmeste Tid.



*Min kære Svigerinde*

*LOUISE MICHAËLIS*

*tilegnet.*



Van der Waerden

COLLEGE MICROFILMS

Library

**F**ru Bøggild saa sig en sidste Gang om i Stuen, før hun gik baglænds ud og lukkede Døren i Laas.

Hun lod Snedkeren kalde op fra Gaarden for at sømme en Liste over Døren og slaa et grønt Filttæppe for. Hun tog Pigerne med ind i Sovekamret og gav dem Ordre. De vovede intet Spørgsmaal, men var tilmode, som om en gløende Meteorsten var faldet gennem Taget for deres Fødder. I Tavshed skilte de Sengene og slæbte den ene paa Loftet. Men Fru Bøggild kaldte igen, og Stuepigen kom:

— Skaf mig den Seng bort, — ud af Huset, nu!

Pigen maabede.

— Sengen er overflødig. De kan gøre med den, hvad De vil, naar den blot kommer bort. Min Mand er rejst!

Pigen forstod. Herren var rendt væk, der skulde være Skilsmisse. Hun kom i Skænderi med Kokkepigen, der var stærkest forlovet og derfor havde mest Brug for Herrens Seng. Saa trak de Lod, og Kokkepogens Kæreste kørte Sengen med Tilbehør ud af Huset.

Børnene var omme i Haven bagved den høje Gaard. Deres Fader plejede at hente dem ind til Aftensbordet og løfte dem paa een Gang som et Kuld Killinger, men iaften kom han ikke.

— Lillemor, Nina fryser!

Marthe saa gennem Tremmelaagen, om dog Faderen ikke kom, alene maatte de ikke gaa over Gaarden for de mange Glasskaar. Saa bandt hun sin egen lille strikkede Trøje om Søsteren.

— Lillemor, Benthe sulten!

Marthe rendte om til Urtebedene, trak to fine Gulerødder op, duskede dem af og gav Søsteren dem at gnave paa.

— Lillemor, Nina vild Bjørn, Nina æde Benthe levende op!

Anina stod paa Hovedet i Havegangen og spjættede med Benene, til hun faldt avet om, hylende af Henrykkelse. Benthe søgte Ly mod Bjørnen.

— Lillemor, Lillemor, kys Nina i Øjnene, Nina vil sove!

— Ogsaa Benthe sove!

Marthe saa bekymret mod Laagen. Det begyndte at mørknes, der blev saa langt til Køkkenvinduerne.

Da Søstrene frøs, fandt hun paa at lade dem krybe ind under sine stumpe Skørter. En Flagermus slog over hendes Hoved, henne i Jordbærrene skinnede to St. Hans Orme, hun dukkede sig lidt, haabende og haabende paa Faderen.

For at stille de pylrende smaa tilfreds, maatte hun fortælle dem Historier, hun selv lavede.

— Der var engang en Far og en Mor — — —!

Anina nappede hende i Benet: — Ingen Mor, en Lillemor, altid kun en Lillemor!

— Jamen Nina, det hedder en Far og en Mor!

Anina blev rasende inde under Skørtet, Marthe mærkede et lille hidsigt Bid, saa indrømmede hun, det hed Lillemor i den Historie.

Sent om Aftenen huskede Pigerne at hente de sovende Børn.

— — — — —

Børnene fik hverken dengang eller senere nogen Forklaring af deres Moder. Det laa langt fra hende at meddele sig i Fortrolighed til mange og mindst til Børnene, hvem det efter hendes Mening ikke kom ved, at deres Fader var rejst fra hende. Børnene betød saalidt i Forhold



til den Kærlighed, hun trods alt nærede til Manden, at hun gerne selv havde givet dem i en Molochs Favn, om det Offer havde kunnet bringe ham tilbage.

Den eneste, hun i et kort Brev satte ind i Begivenheden, var Fætterren, Kasper Fangel, der boede langt ude paa Heden. Dels var der stor Slægtsfølelse mellem dem, dels havde hun følt sig noget forpligtet imod ham, siden han i hendes Ungdom friede forgæves til hende.

Engang hvert Aar, og da kun en halv Dag, saas de, men hans Kone kom ikke med. Hun vilde ikke forlade Heden og dens Stilhed.

De mindste Piger glemte deres Fader ret hurtigt, Marthe derimod ikke.

Hun havde trippet med, naar han vandede Blomster, og set dem drikke og vokse og visne, og hun holdt af Blomsterne som af sine Dukker. Da Faderen var borte, forsvandt Haven. Istedetfor det grønne, lave Stakit kom der en høj



glat Mur af sort Træ uden en eneste Revne. Anina sparkede paa Muren og slog Sten paa den og skar i den med et Glasskaar og hvinede, Benthe pirrede forsigtigt ved alle Fugerne i Haab om at finde et lille Kighul, men Marthe satte sig blot paa en Sten og lyttede. Og da hun hørte Frugtræerne suse derindenfor, vidste hun, at de dog ikke var døde.

Men naar Solen skinnede saa stærkt, at Græsset imellem Brostenene blev brunt, nænnede Marthe ikke at drikke Vand selv, men tænkte paa Faderens tørstige Planter indenfor den sorte Mur.

I Stuerne stod hans Yndlingsblomster, de storbladede Callaer. Mangen Gang havde Marthe faaet gul Næse, naar Faderen løftede hende op for at lugte til Kræmmerhuset.

Fru Bøggild, der ellers fjernede alt, hvad der var kommet ind i Hjemmet ved hendes Mand, fandt en vis bitter Nydelse i at lade Planterne staa og visne.

I flere Maaneder maatte Marthe se derpaa uden at turde give dem Vand, og hendes lille Hjerte led mest af alt derunder.

Sommeren efter, da Marthe fyldte syv Aar, kom Frøken Hæmpel i Huset som Opdragerinde for Børnene. Fru Bøggilds Vilje var hendes Lov, og Marthe nærede næsten samme stille Angst for Frøken Hæmpel som for Moderen.

Fru Bøggild havde trukket sig tilbage fra Byens Folk paa en Maade, der ikke fristede til nye Tilnærmelser, og hun fik saameget lettere Lov at leve i selvvalgt Ensomhed, som hun var grumme daarlig lidt. Det faldt hende ikke ind at bryde op fra den lille Kystby eller forlade det Hus, hvor hun og hendes Fader og Bedstefader var født.

I tre Aar skete der intet Nyt.

Kun var Stuerne blevne saa overfyldte med Møl, at det ikke var til at nære sig for dem.

Stuepigen vovede en Dag den Formodning, at de kom fra det fastsømmede Filt-tæppe. Fru Bøggild lod det løse ned og banke ud. Anina modstod ikke Fristelsen, men kiggede gennem Nøglehullet. Hun klappede i Hænderne: Se, se, hvor de flyver derinde!

Fru Bøggild studsede, sendte Pigen ud og aabnede Døren.

Møllene smældede op om hende, som en Askeregn faldt de over hendes sorte Kjole.

Paa Skrivebordet stod endnu tre visne Roser i smalle Glas foran Børnenes Billeder.

Hun satte sig i Stolen foran Skrivebordet og græd. Det var første Gang.

---

I August Maaned samme Aar fik Fru Bøggild Brev fra sin Mand. Det var stemplet Genua.

Hun holdt Brevet i sin Haand og kunde ikke bekvemme sig til at aabne det, men hun følte en ny Varme trænge fra Haanden op i Armen, lige ind i Hjertet.

Og hun vidste i samme Nu, at hun kun kunde tage imod ham og elske ham uden en Bebrejdelse.

Men hun tøvede med at aabne Brevet. Hun vilde ligesom trække Øjeblikket ud, hun anede ikke, der var et Fnug af Angst i denne Beregning. Hun satte sig her, hun satte sig der, intet Sted forekom



hende værdigt nok til at læse hans Bekendelse.

Saa gik hun over Gaarden til Haven. Børnene løb efter en Sommerfugl, hun vinkede dem til.

Uvilkaarligt foldede Marthe sine Hænder, da hun saa Moderen sætte Nøglen i Laasen og aabne Porten ind til den Have, hun ingen Dag havde glemt.

— Lillemor!

Det var første Gang, Fru Bøggild kaldte hende ved det Kælenavn, de smaa Piger havde givet hende.

— Vil du have et Frimærke fra Italien?

Fru Bøggild satte sig paa den hvide Bænk foran Lysthuset. Nu kunde hun læse, her var det rette Sted.

Men da hun havde læst Brevet til Ende, flængede hun det i smaa Stumper.

Marthe lukkede sine Øjne af Angst over Moderens Ansigt, og hun listede stille ud af Haven, slet ikke glad.

Janus Bøggild bad sin Hustru tage imod ham igen for Børnenes Skyld, kun for deres Skyld, fordi han ikke kunde leve uden dem.

For Børnenes Skyld —

Han skrev endvidere, at det, som var dødt og forbi, kunde ikke blive levende igen.

Fru Bøggild lod sin Sagfører indlede Skilsmisseunderhandlinger. Hun ønskede nu kun Skilsmisse for enhver Pris, og hendes Mand, der forstod Grunden, fraskrev sig alle tre Børn.

Sammen med den underskrevne Skilsmissebegæring fik hun Brev fra Konsulatet i Genua, at hendes Mand havde skudt sig. Men det Brev, han Dagen før sin Død havde skrevet til hende, brændte hun uaabnet.

Da Marthe læste om Loths Hustru, der blev en Saltstøtte, kom hun til at tænke paa Moderen og grundede over, om hun



maaske havde vendt sig og set noget, hun ikke maatte se.

Fru Bøggild gav sig en Del af med sine Børn, men medens hun opnaaede Marthes frygtblandede Hengivenhed, havde hun kun Ærgrelse paa Ærgrelse af Aninas stride Sind.

Dengang Kasper Fangel mistede sin Hustru efter elleve Aars Ægteskab, friede han anden Gang til Fru Bøggild og fik atter nej.

Saa bad han om den af Døtrene, der var ældst, og Fru Bøggild gav ham Marthe.

---

10. Juni 1889.

Kære Moder!

Moder bad mig vente en Uge, inden jeg skrev hjem, og det er ikke for at være ulydig, men Doktor Fangel sagde, han vilde finde det rimeligt, jeg skrev nu, for at Moder kunde høre, hvordan jeg synes om mit nye Hjem. Jeg gør mig stor Umage med at være rigtig glad og huske paa, at jeg er gift og skal holde mest af at bo her.

Men jeg er allerede kommen til at gøre noget, som Moder vil blive ked af, og jeg er meget bedrøvet over det. Den første Dag turde jeg næsten ikke sidde

ned paa en Stol eller gaa paa Gulvene, for der var Ørentvister alle Steder. Det kom sig af fem Ribsbuske, som staar uden for Huset. Men i Køkkenet er flere endnu. Der er Murstensgulv, som ikke kan skures hvidt, og naar Oline flytter et Grydelaag eller et Spækkebrædt, saa vrimler det med Ørentvister bagved, og to Gange faldt en ned i Maden med et lille Knald, men Oline kan jo ikke høre, og hun fiskede dem ikke op. Derfor kunde jeg saa daarligt spise, skønt jeg nok var meget sulten, og da Doktor Fangel spurgte, hvad der var i Vejen, kom jeg til at putte Fingeren i Munden. Jeg var meget ked af at begynde med grimme Vaner og dyppede bagefter Spidsen i Petroleum, men det opdagede Doktor Fangel straks og spurgte, hvem der havde spildt, for der lugtede ilde, og saa kom jeg igen til at putte Fingeren i Munden. Jeg var nærved at spytte ud, men tænkte i en Fart paa Moder og bed mig i Tun-

gen. Saa spurgte Doktor Fangel, hvorfor jeg skar Ansigt, og jeg skulde sige det. Det var første Gang, jeg kom til at græde, men Moder maa tro, det var ikke med Vilje. Jeg har ikke grædt en eneste Gang, heller ikke om Natten, og heller ikke, naar jeg var alene i Stuen.

Det var saa venligt af ham, at han slet ikke blev vred, han sagde blot, at han nok skulde finde paa et Middel til at kurere den Uvane. Jeg vilde ønske, det gik an altid at have en Klud om, for Moder husker nok, at Fingeren fryser, og det kommer vist mest deraf, at jeg putter den i Munden.

Kære, kære, kære Moder, det er næsten, som om jeg har boet her i Huset i over tyve Aar og ikke set Moder eller Anina eller Benthe Marie. Og saa kommer jeg til at tænke paa Agnete og Havmanden, hun længtes ogsaa meget. Moder maa ikke tro, jeg mener, at Doktor Fangel er ligesom en Havmand, men jeg er jo saa



ny. Synes Moder ikke, det var Synd, de smaa Billeder vendte sig omkring, fordi Agnete gik ind i Kirken. Men det var jo kun et Eventyr.

Nu har jeg omtrent lært hele Alfabetet og kan sige Tak og god og Sol paa døvstumsk, men det ser ikke pænt ud, naar Oline taler, det er, ligesom hun vilde kradse mig i Ansigtet, og naar hun er glad, hopper hun i Vejret og siger en Lyd nede i Halsen. Jeg skynder mig meget med at lære at tale hurtigt.

Naar jeg gør Bogstaverne rigtigt, klapper hun mig paa Ryggen. I Morges skrev hun paa Tavlen med Kridt: Fruen er et sølle Pjok, Oline kan lide hende.

De, som er døvstumme, bliver vistnok lidt aparte i deres Væsen, tror Moder ikke?

Jeg er saa træt paa Øjnene og inde i Hovedet, og jeg fryser, men det er nok, fordi jeg næsten ikke har sovet endnu. Ligesom jeg prøver, farer der et Stød igennem mig og gør mig lysvaagen, og

saa kommer jeg til at tænke paa alting, og om der er Ørentvister i Sengen og paa den rigtige Kone. Men der er ogsaa meget mørkt. Naar det bliver Aften, gaar Oline udenom Huset og sætter sorte Skodder for alle Vinduerne, ogsaa for dem i Sovekamret. Det er en stor Forandring fra hjemme med aabne Vinduer og Himlen hele Natten. Det er, som om Luften blev af tyk Uld og ikke kunde komme ind i Munden. Moder maa ikke blive vred eller tro, at jeg anker over noget, jeg skal nok vænne mig til det altsammen. Men alt det kønne, som er om Natten, kommer jeg nok aldrig til at se mere. Der var en Gang, Anina kunde ikke sove, og saa vaagnede Benthe Marie, og vi gik alle tre hen til Vinduet, og det var lys Nat, og Æbletræet ovre i Haven stod i Blomst. Det var nydeligt, og Anina kyssede mig og sagde, at vi tre aldrig vilde gaa ud i den vide Verden men blive sammen altid. Dengang var jeg vist



kun tolv Aar, saa det er længe siden nu. Jeg ligger umaadelig stille og vender mig ikke, men Kasper sover med en Lyd ligesom en Slange.

Jeg vilde gerne takke Moder rigtig pænt for alt, hvad Moder har givet mig og sagt, jeg skulde gøre. Kasper er meget god imod mig, og jeg tror nok ikke, jeg gør ham imod. Der er slet ingen Ure i Stuerne, for Kasper kan ikke lide den Lyd, og hans Lommeur ligger i et Etui, saa han ikke kan høre, det dikker; men Oline har et Ur i en lang grøn Kasse inde i sit Kammer, og hun har Halm i Sengen og gaar paa Strømpefødder inde i Stuerne. Vil Moder have Ulejlighed med at sige til Benthe Marie, om hun vil huske at stoppe godt ned om Anina, ellers sparker hun af og bliver forkølet. Jeg kom til at tænke paa det en Nat. Jeg tænker ogsaa en Gang imellem paa den rigtige Kone, for hvis hun var levende, boede jeg jo hjemme endnu. Jeg har vist

ikke skønnet nok paa, hvor der var rart og smukt hjemme, men Moder kan tro, nu indser jeg det, og nu er det jo forsent.

Jeg vilde ønske, at Moder vilde give mig Lov at skrive to Gange om Maa-neden, saalænge til jeg blev helt vant til at bo paa Heden. Lyngen er jo meget smuk og rød, men den har ingen Lugt eller Blade, og jeg længes efter alle Træ-erne hjemme ogsaa efter de grimme, sty-nede Pile paa Møllevejen, her vilde jeg gerne have dem. Vil Moder hilse Anina og Benthe Marie og bede dem aldrig glemme mig og aldrig skændes.

Kærlig og venlig Hilsen til Moder fra Eders hengivne

Marthe Fangel.

E. S.

Jeg kom kun een Gang til at sige Doktor Fangel, ellers huskede jeg at sige Kasper, det er ogsaa et pænt Navn. Der er noget, jeg vilde bede Moder om, hvis Moder ikke synes, det er barnagtigt. Det er,

hvis jeg nu døde af mig selv eller af Sygdom, vilde Moder da ikke nok lade mig komme hjem, for det var det rareste. Den rigtige Kone ligger jo her, og saa er der nok ikke Plads til to.

---

10. Juli 1889.

Kære Moder!

Mange, mange Tak for Moders Brev som jeg blev saa glad for, og jeg læser det hver Aften og hver Morgen. Dukkerne laa i den lille Kommode paa Loftet, og de kom aldrig ned i Stuerne, og jeg legede heller ikke saadan med dem eller klædte dem paa, men lindede blot paa Skufferne for at se til dem. Oline fandt dem selv, og hun kyssede dem og hoppede og skrev paa Tavlen, at de lignede Engle. Men en Dag spurgte Kasper, hvad jeg altid gik paa Loftet for, og bagefter sagde han, at Anina og Benthe Marie



havde mere Brug for Dukker. En gift Kone skal have andet i Hovedet. Nu har han pakket dem ned i en Trækasse, og de bliver sendt med Fragtmanden paa Lørdag. Jeg turde ikke sige, at Anina og Benthe Marie ikke holdt ret meget af Dukker, men vil Moder ikke nok bede dem om at være elskværdige mod dem. Jeg kan ikke være helt glad, hvis de ikke har det godt, og selv om de kun er Dukker, har man ikke Lov at gøre Nar af dem eller være ond imod dem.

Moder spørger, hvordan vi inddeler Dagene, og det er naturligvis meget ubetænksomt af mig, at jeg ikke fortalte det i mit første Brev. Efter Moders Raad staar jeg op Klokken 6 og støver af og tæller Sølvtoj og vander Blomster. Jeg er saa glad over, at Moder gav mig Lov til at købe alle de Blomster, de er saa venlige i Vinduerne, og de dækker omtrent for Heden, saa jeg kan bilde mig ind, der er Have eller Gader udenfor.



Men jeg maatte flytte Geranien ud til Oline, som blev meget glad for den, og den staar ved hendes Seng om Natten, for Kasper kan heller ikke lide Blomsterlugt, ligesom Moder, det er nok fordi han er Moders Fætter. Jeg havde plukket noget Lyng og sat i en Vase paa hans Skrivebord, men han satte den ud i Køkkenet og sagde, at Lugten af raaden Vand var ham vederstyggelig. Ved Moder, hvad han holder mest af? Af den Lugt naar man brænder Lyng og saa Lugten af Karbol.

Kasper kommer ind Klokken otte, somme Tider er den ni, fordi han ikke er saa ung og rask. Paa Søndag bliver han tre Gange saa gammel som jeg, men jeg har regnet ud paa Køkkentavlen og i Hovedet, at naar jeg bliver toogtrediv, er Kasper kun dobbelt saa gammel. Er det ikke underligt? Saa spiser vi Frokost, og der har ikke manglet noget paa

Bordet, og jeg har ikke spildt en eneste Gang.

Bagefter gaar Kasper paa Jagt med sit Gevær, men han har ingen Hund, og det kommer af, at hans Hund døde af Sorg, dengang hans rigtige Kone døde, saa han selv maatte skyde den, og siden vil han ingen have. Men det er ikke let at mangle en Hund, og derfor er det svært at fange Fuglene. Eller ogsaa gaar han hen til de Syge, hvis der er nogle, men de bruger mest klog Kone, det er Kasper vred over, og han siger, hun skulde slet og ret i Fængsel, fordi hun kun gør Fortræd. I en By var der jo mange flere Syge, men Kasper kan ikke lide Byerne, og han har saa mange Penge, at vi altid kan faa Mad og den Slags alligevel. Jeg øver mig en Time paa Strækkeøvelser og Skalaer, for Kasper spiller jeg kun de Stykker, Frøken Hæmpel siger, jeg kan, og han siger, det er meget net, men mine Fingre bliver iskolde og kommer til at

ryste af sig selv. Bagefter hækler jeg eller knipler og ser paa, at Oline laver Maden. Hun er vistnok meget dygtig, men naar hun har rørt ved Kød eller noget, tørrer hun sine Hænder paa sit Underskørt, og det ser ikke pænt ud, eller ogsaa slikker hun Fingrene. Nu kan jeg næsten tale døvstumsk, men det er ikke morsomt, for det er saa sært, at man ikke siger noget men kun gør Bevægelser med Fingrene.

Klokken tolv spiser vi til Middag, det er en tidlig Tid, men det gør man altid paa Heden, og Oline siger, det er uredeligt at flytte om paa Spisetiderne, for dem har Vorherre skabt, og Lynet vil ramme os, hvis vi gør det. Jeg er ogsaa meget sulten Klokken tolv, men jeg maa endelig spise langsomt, for hvis jeg skynder mig, lægger Kasper Skeen og lader være og ser stift paa mig. Men jeg tror, det kommer af, at jeg passede paa Anina og Benthe Marie og skar itu til dem, saa

blev der ikke Tid til at spise langsomt. Det skete kun een Gang, og jeg blev meget flov over det. Men Kasper sagde forleden, at Moder havde opdraget mig godt, saa jeg ikke kom med dumme Spørgsmaal eller plagede ham, men var stille og lydig. Det er ikke af Forfængelighed, men Kasper bad mig udtrykkelig sige det.

Efter Middag sover Kasper, ligesom Moder og Frøken Hæmpel, og jeg maa helst gaa min Vej, Oline sover ogsaa. Hun ligger midt paa Køkkengulvet og sover med et stort Sjal om Hovedet, saa man ikke kan se hendes Ansigt. Jeg plukker Lyng rundt om Huset og binder smaa Kranse, og længere henne et Sted er der kun Sand, der har jeg lavet en lille Kirkegaard med smaa pæne Grave, og der lægger jeg Kransene. Moder har vel ikke noget imod det, for jeg tænker bare, at det er mine Dukker og alt det fra gamle Dage, som er forbi og paa en



Maade ligesom begravet. Men jeg maa endelig huske at ryste Sandet godt af, naar jeg kommer ind i Huset og tørre mig under Fødderne med en vaad Klud, for Kasper bliver helt syg, hvis det knaser paa Gulvene.

Naar Solen skinner, er Heden meget køn og alvorlig, næsten ligesom en tom Kirke uden Mennesker, men jeg vilde nok ønske, der var nogle Huse eller en lille Fjord. Langt borte ligger Skjernaa, og der skal Kasper hen snart for at skyde Ænder, men jeg kan ikke se Skjernaa og skal heller ikke med. Der er en frygtelig Mængde Græshopper og Insekter, der piber ligesom Faarekylingerne i Willesens Bageri, og saa tænker jeg paa hjemme. Men naar det regner, kan man lugte Regnen i Stuerne, og saa slaar Røgen ned, og det er ikke rart.

Doktor Fangel gaar hver Dag en meget lang Tur med mig, umaadelig hurtigt, og



jeg maa ikke trippe, for jeg skal gaa i Takt med ham. Tilsidst gør det saa ondt ovenfor Knæet af at tage lange Skridt. Men ellers faar jeg ikke ret meget Skænd, og vi taler ikke paa Turen. Jeg vilde gerne have en Hund eller en Kat, som kunde spasere med, for det bliver næsten, som om vi ikke var levende eller døvstumme. Han er meget omhyggelig imod mig, og en Dag, det blev Regnvej, tog han sin Frakke af og svøbte om mig. Men naar vi ligger i Lyngen og ser paa, at Solen gaar ned, siger Kasper, at nu skal jeg fortælle, og jeg kan ikke finde paa, hvad jeg skal fortælle. Han bryder sig ikke om at høre om Anina og Benthe Marie, og jeg synes, der er mest om dem. Han er god og venlig imod mig, naar det er Dag, og klapper mig paa Haaret og siger, at det er naturligt, jeg længes, men jeg skal blot holde det for mig selv.

Forleden Dag sagde han, at det var en Aftale mellem ham og Moder, at jeg ikke maatte komme paa Besøg hjemme i to Aar, og heller ingen maatte besøge mig, fordi jeg skulde lære at finde mig til Rette her og blive glad for at bo sammen med ham alene. Jeg blev saa bedrøvet, fordi jeg fik det at vide. Jeg tror, jeg kunde lettere blive glad ved at bo paa Heden, hvis jeg maatte komme hjem to Dage om Sommeren og to Dage i Julen. Jeg kunde gaa til Stationen, for det er da kun to Mil, og køre paa tredje Klasse.

Jeg har rent glemt at sige, at jeg maa ikke bruge de røde Natnet og ikke flette Haaret fast om Aftenen. Kasper siger, at det er pænt, og en Dag vilde han børste det, men saa kom det til at krybe saa underligt under Huden alle Steder, ligesom naar et Ben sover, og jeg tror næsten han blev ved i to Timer, og bagefter blev jeg saa svimmel og søvrig. Saa slap han med et Ryk og sagde, aah,

undskyld! Han har nok altid børstet den rigtige Kones Haar.

Moder har jo forbudt mig at skrive mere end to Ark, derfor maa jeg holde op nu med de kærligste Hilsener til Moder, Anina og Benthe Marie og Frøken Hæmpel fra Eders hengivne Datter

Marthe Fangel.

E. S.

Undskyld, at jeg kom til at skrive Doktor Fangel i forrige Brev, jeg vidste det ikke, før Moder skrev det. Moder maa endelig ikke blive vred, fordi jeg beder om noget, som det tilkommer Moder alene at raade for. Det er, om Anina ikke maa vente med at blive gift, til hun er atten Aar eller nitten, for jeg er bange for, hun ikke kan forstaa at være saadan, som en Kone skal i mange Retninger, men Moder ved jo altid bedst, hvad der er klogest. Kasper læser ikke Moders Breve, heller ikke dem jeg skri-

ver hjem, han bryder sig ikke om det, men han beder mig om at hilse, ellers turde jeg da heller ikke skrive til Moder om alle Ting.

---



10. August 1889.

Kære Moder!

Mange mange Tak for Brevet. Selvom det var skrevet paa italiensk eller spansk, vilde jeg blive saa glad for det.

Jeg lugter blot til Papiret og Blækket og føler paa det og ser paa Bogstaverne, som Moders Fingre har skrevet, og det er altsammen saa kærligt og hjemmefra. Kasper siger, jeg skal have et Barn, og fordi han er Læge, ved han ganske bestemt, det er sandt, men han siger, det er ikke noget at gøre Ophævelser for, og derfor vil Moder nok lade være at fortælle det til Anina og Benthe Marie eller



skrive ret meget derom til mig. Jeg er ikke rigtig flittig til noget i denne Tid, for bedst som jeg syr, maa jeg liste af sted uden at forstyrre Kasper, og jeg tror nok, han vilde tro, det var Skaberi saaledes at blive syg af sig selv saa tidt, eller ogsaa vilde han tro, jeg spiste for meget.

Hvis Moder kunde forklare mig, hvordan man ved, om det bliver en Dreng eller en Pige, vilde jeg være Moder meget taknemlig. Der er flere andre Ting, jeg ogsaa spekulerer paa, men jeg er bange for at bebyrde Moder med for meget paa een Gang.

Oline har ogsaa gættet, at jeg skal have et Barn. Hun siger, at hvis jeg træder paa et Dørtrin i den Tid, bliver Barnet halt, og hvis jeg ser ind i Ild, faar det røde, rindende Øjne, saadan som hendes er, og hvis jeg møder en hvid Kat, bliver Barnet listigt. Jeg maa heller ikke drikke Kaffe eller spise noget med

Flæsk, for ellers faar Barnet hovne Kirtler. Hun siger, at naar en Kone skal have et Barn, slaas Døden og Livet om hende. Og hvergang jeg staar ude i Køkkenet, tegner han et Kors paa Tavlen og skriver Grav underned. Synes Moder ikke, det er underligt. Hun ryster paa Hovedet, naar jeg spørger, hvad hun mener.

Ved Moder, jeg er begyndt at blive saa bange for den rigtige Kone. En Dag skulde Oline op i Landet efter Klipfisk, og jeg gik med, og vi kom forbi Kirkegaarden. Der var ikke et Træ eller en Blomst og ikke en Gang Lyng men mest Klitgræs, som ikke er pænt. Og Gravene havde en rund Rand af Træ ligesom en lav Balje med Sand, og saa stod der et lille Kors paa dem ogsaa af Træ. Det var grimmere end Fattiggravene hjemme. Den rigtige Kones Kors var nok af Marmor, men alligevel maa det være slemt at ligge der.

Oline græd. Vi sad lidt i Klitterne, og Oline sagde paa døvstumsk, at jeg havde taget den rigtige Kones Plads, og naar hun om Natten kom for at se til sine Stuer, boede der en anden, og saa kunde hun ikke ligge roligt i sin Grav.

Moder maa ikke tro, at jeg tror paa, at man kan staa op af Graven, undtagen naar man skal i Himlen, men det gjorde mig saa ked af det. Og siden synes jeg altid, at det er forkert, naar jeg sidder paa Stolene eller spiser Maden, eller rører ved noget, som har været hendes.

Nu har jeg vist skrevet altfor meget om mig selv, og det er ubeskedent, men ude paa Heden oplever man ikke andet end Vejret og de syge Mennesker, som kun kommer sjældent og ikke taler med mig, og saa en Ildebrand! Moder husker nok, at jeg var slem til at holde af Ildebrand uden at blive bange eller tænke paa dem, det brændte for. Men skønt vi

ikke kan se et eneste Hus, kunde vi tydeligt se Flammerne, og saa spurgte Kasper, om jeg vilde med. Og det vilde jeg jo gerne, og vi gik den yndigste Tur. Kasper var ligesaa munter og venlig, som om han havde været Anina, og han fortalte om en stor Brand i Paris, hvor de sprang ud af Vinduerne, og jeg fortalte om Kasernebranden og Møllen. Lyngen er saa glat og dejlig at gaa paa, man bliver blank og brun underneden som Kastanjer, og et Sted løb vi omkap. Jeg glemte næsten helt, at vi var gift sammen. Men saa kom vi derhen.

Bondekonen gik med en Dyne og en Hane og sagde hele Tiden: »Herrejemeni«, og Børnene græd, og der var ikke nær nok Vand og ingen Sprøjteslange. Huset var af Bindingsværk med Straatag, som skred, og Grisen kunde ikke komme ud. Den skreg saa ynkeligt, det lød næsten helt, som naar Anina er sat paa Loftskamret, og jeg kunde ikke holde det ud og vilde



rende min Vej. Men Kasper kaldte mig en Pjanke og sagde, du bliver, hvor du er, mens jeg hjælper til. Saa blev jeg jo, men kom til at falde om, og Kasper sprøjtede Vand paa mig, men han var meget vred og talte ikke et Ord til mig paa Vejen hjem. Han gik ind til sig selv, men jeg bankede paa og bad ham om Forladelse. Saa sagde han, at jeg var et Barn, og han var ikke vred mere, men jeg skulde vænnes af med at være nervøs, for nervøse Kvinder var en Uting. Nu skal jeg hærdes, og det er meget værre end Styrtebad. Jeg maa ikke fare sammen, naar han taler til mig eller pludselig kommer ind, og det er svært at passe paa.

En Dag satte han en Edderkop i mit Haar, og jeg skulde lade den sidde. Da troede jeg, at jeg skulde dø af Angst, men det kan man maaske ikke, mit Haar blev heller ikke hvidt, men jeg troede ikke, der var noget til saa forfærdeligt.



En anden Dag skal jeg lære at holde en Ørentvist i Haanden, og imorges, da jeg støvede af, hældte Kasper pludselig et Glas Vand nedad min Ryg, men det var ikke saa slemt, men jeg kom jo til at skrigte et lille Skrig. Men Kasper siger, at han vil befri mig for syge Nerver, han døjer saameget med sine, men i hans Alder er det for sent at pille dem ud. Kasper vender altid Vrangen ud af Strømperne, fordi han ikke kan taale, at den rører hans Hud, det kommer ogsaa af Nerverne.

Her i Huset gøres der ikke Stads af, naar man har Fødselsdag, men jeg glæder mig saameget alligevel til at blive sytten Aar og til den Dag, og jeg haaber, at Moder vil koge Chocolate til Anina og Benthe Marie og maaske skrive et lille Brev til mig og tænke paa mig tidlig om Morgenen. Jeg skal nok prøve paa at være glad.

Mange kærlige Hilsener og Tanker til  
Moder og Anina og Benthe Marie og Stuerne  
og Køkkenet og Gaderne og det alt,  
altsammen fra Eders hengivne Datter

Marthe Fangel.

Kan Moder huske, dengang jeg brændte  
min Haand saa frygteligt paa Benzin, da  
jeg vilde tage Pletter af Aninas Kjole i  
Hemmelighed. Da troede jeg, at jeg  
skulde dø af Smerte, men saa gik det  
helt over, og saadan er det vist med alt,  
hvad der er slemt, om en Tid er det  
ikke saa slemt, og saa gaar det over, og  
man bliver vant til det.

---

Du  
kan  
vel  
nok  
forstaa,  
at  
Moder  
ikke  
maa  
vide,  
jeg  
har  
skrevet  
til  
dig.

August Maaned  
Datoen  
har  
jeg  
glemmt.

Kæreste, sødeste, rareste, lilleste,  
bitteste Lillemor Marthe!

Først vil jeg begynde med syv Tusind  
Kys fra mig og Benthe og saa et fra mig  
selv paa din Storetaa, for der kan det vel  
sidde i Fred for den gamle Fandens  
Mælkebøtte.

Jeg havde Lyst at gøre, som Regnar  
Lodbrogs Sønner gjorde ved Kong Ella,  
og skære en Ørn, nej en Flodhest pas-  
ser bedre, i hans Ryg og komme Salt

i Saaret. Han skulde forresten ogsaa smides i en Ormegaard fuld af væmmelige røde Orm, der bed.

Hvis jeg var dig, saa spyttede jeg, naar han kyssede mig, og saa hvinede jeg saadan, at han forlangte at blive skilt fra mig igen. Man kan blive skilt ad, for det er Radiskonen, og hendes Mand er i Tugthuset.

Vi laa og græd saadan, den Nat du rejste, og til sidst puttede Benthe en Svamp i Munden paa mig, og den sugede jeg og bed helt itu.

Vi faar Frimærkerne fra dine Breve, det er det hele. Hun siger bare, der er Hilsen fra Jeres gifte Søster. Men vi vil aldeles ingen gift Søster have. Du *hedder* Lillemor, og du *er* Lillemor, og der kan ikke være Tale om den Ting.

Det er lumpent, at jeg ikke maa lære at danse, saadan som det kribler i mig, og jeg vil være Danserinde paa et stort Teater i Rom eller Paris.



Jeg har aldrig været saa arrig, som siden du rejste, det sprutter i Øjnene og i Næsen, og jeg kan ikke staa stille, men hopper med Arme og Ben. Men det er hendes Skyld, og det ved jeg, at skal hun i Himlen, maa jeg saa bede om at komme i Helvede, ellers skal jeg bare begynde forfra med al den Opdragelse og Opdragelse, og saadan som jeg keder mig, og Benthe er heller ikke morsom, hun er dydig og artig og ordentlig, det er du med, men du er alligevel anderledes.

Dig elsker jeg Lillemor, og du er den eneste, jeg elsker.

Vi to skulde bo sammen og have en lille Butik og sælge Marzipan og Kransekage og have smaa Selskaber og gaa paa Danseskole, og hvis jeg faar Børn, skal de gaa i rigtig Skole med andre Piger.

Du skulde se om Aftenen rundt om Bordet. Saadan tror jeg, Torskene sidder paa Havets Bund, og det er det, de bliver dumme af.



Hendes Silkekjole knirker og knirker, og hendes Sytøj knirker, og Benthe knirker paa Stolen, og jeg skærer Tænder. Sidste Søndag blev jeg igen lagt i Seng, det er tredje Søndag, siden du rejste, men de to andre regnede det, og sidde i lukket Karet med Benthe og Frø og hende en Mil ud og en Mil hjem, det er der ikke noget ved. men i Søndags var det godt Vejr, og der var Fest i Skoven, saa vi kunde da have set Folkene.

Du kan tro, jeg var gal. Jeg krøb under Dynen og hvinede som en Hane og som en Hund og som en Gris og som en Kalkun, og saa bed jeg Hul i Dynen, saa Fjerene væltede ud, men det maatte jeg jo sy igen i en Fart. Naturligvis var Klæderne smækket inde, og jeg er da ved Gud fyldt femten Aar. Og ved du, hvad det kom af, ene og alene, fordi jeg sagde, jeg gifter mig ikke paa nogen optænkelig Maade, før jeg selv vil, og jeg gad nok se den, der kan tvinge mig.

Havde det bare været Regnvejr, for saa lugter baade Vognen og hun af Kamfer.

En Dag gik vi paa Gaden, Benthe og mig bagefter, og saa kom der en Skomagerdreng, han sagde, hun er pøjfodet, og det er hun, ligesom en And. Der er ikke en Dame i hele Byen, der gaar saa fladt, men gudskelov hun altid har Silkekjole paa, for saa kan vi da høre hende lidt, før hun kommer.

Og saadan som vi har gaaet klædt lige til nu med bar Hals og bare Arme og Guldhjerte i Fløjlsbaand og altid ternet og skotsk og firkantet som ganske smaa Dreng. Saadan gik hun maaske klædt for hundrede Aar siden, da hun var Barn, og Hæmpel drejer Tommelfingre, og synes, det er saa nydelig barnligt. Og saa gaar hun der og binder mig til Symaskinen med en Snor om Benet som en Hund, hvergang jeg har stampet.

Nu skal jeg have glat Haar, og hver Aften fletter hun det i smaa Piske saa

haarde, at de er lige ved at knække. Hun kommer Fedt i, og alle Krøllerne foran blev klippet af, fordi jeg spejlede mig i Themaskinen. Hvis det nu ikke bliver glat, og det gør det ikke, sender hun mig nok til Rulle, og stryger mig bagefter med Boltjern. Benthe er from og dum, og det vil jeg ikke være, saa plukker jeg heller Skarntyder og koger Suppe deraf ligesom Sokrates.

Nu er jeg lige ved at glemme det allervigtigste. Du er vist meget forbavset over, at jeg skriver, men jeg har opdaget, at han ikke læser dine Breve og meget mere. Det vilde jeg forresten have troet om saadan et gammel Spøgelse.

Tænk, hun glemte Nøglen til Chatollet i Søndags, og da jeg rendte rundt for at finde paa noget, medens jeg laa i Sengen, saa jeg, Nøglen sad i, og saa skyndte jeg mig af alle Kræfter, for jeg anede nok, at dine Breve laa der. Det gjorde de ogsaa, og der laa mange flere, men dem snyder

jeg mig til at læse en anden Dag. Jeg er ikke bange for nogen Verdens Ting.

Han kunde da hellere have giftet sig med hende, saa kunde vi tre have boet saa rart sammen. Benthe kunde lave Maden, du kunde sy og stoppe og føre Regnskab, og jeg kunde læse højt og synge for Jer. Nu tør jeg skrive alt muligt, naar han ikke aabner Brevene, ellers vilde han nok spærre dig inde af Raseri.

Fra Benthe og mig selv skal jeg sige dig, at du er grusom ulykkelig og omtrent nærved at dø af Sorg, jeg læste kun to af Brevene, for saa kom der en Vogn.

Du skulde slaa ham ihjel, lige til han døde, det kom du saamænd ikke i Helvede for, naar han sov. Benthe og mig saa selv efter i Biblen, og vi satte Mærke med Strikkepinden. De slaar sommetider to ihjel paa en Side af de Onde. Han ligner en Morder eller en Chimpan, eller ogsaa skulde du drille ham, ligesom jeg driller Benthe, naar jeg keder mig, eller ogsaa



skulde du flygte din Vej. Det kunde godt ligne ham at kvæle dig en Nat, og at du finder dig i den Oline og det døvstumske og de Skodder om Natten, det er meget dumt. Du skulde stikke Ild i hans Skæg og komme Ørentvister i hans Støvler. Dine Dukker har det godt, vi har ikke rørt dem, men jeg brugte den blaa Kyse til Pennevisker, for min var bleven borte.

Benthe vil være Lærerinde, og det passer godt, hun bliver dryppet i Øjnene ligesom Frø og skal gaa med blaa Brillen om Sommeren.

Farvel min elskede Lillemor Marthe, nu skal jeg læse Lektier og saa spille og saa strikke og saa læse en halv Monradpræken højt og saa i Seng. Du kan nok se, det er blaat Køkkenpapir, jeg skriver paa, jeg ejer ikke en Lap hvidt, og Hæmpel nummererer Stilebøgerne.

Hermed fem Pandekrøller, som jeg reddede. Aah hvor jeg savner dig om Natten til at stoppe ned. Farvel Lillemor,

jeg dør nok af Længsel eller af at kede mig.

Nina.

Jeg havde haabet, at vi skulde konfirmeres sammen med andre Dreng og Piger, men Gudbevares, det er ikke fint nok. Vi skal læse alene hos Præsten, Frø skal hente og bringe os. Det bliver en sød Vinter, jeg tænker, vi skal gaa med grønne Øjenskærme for ikke at se for meget paa Vejen ud og hjem. Det var slet ikke nødvendigt at gaa til Præsten, for Hæmpel har jo madet og fedet os med Skriftsteder lige fra Begyndelsen, og jeg kan vist fem Hundrede Salmer forlænds og baglænds. En Papegøje har det bedre i et Bur, for den maa da springe paa Pindene, og hvad maa jeg, ikke saameget som slaa en Kolbøtte eller lære Vals. Uh!

---

17. August 1889.

Kære Moder!

Moder maa ikke tage mig ilde op, at jeg skriver igen idag, men jeg blev saa forskrækket, at jeg daarligt kunde lade være. Vil Moder ikke nok inden ret mange Dage, hvis Moder har Tid, svare mig, hvordan man kan vide bestemt, om det bliver en Dreng.

Jeg vilde jo helst have en lille Pige, for det lignede mere Anina og Benthe Marie, og jeg kender ikke til Drengene, og jeg tror ikke, man saadan kan tale med dem, men Sagen er, at det nemlig slet

ikke gik an, jeg fik en lille Pige, for Kasper vilde ikke eje hende.

Han sagde, at der var altfor mange Piger i Forvejen, og Piger var noget Pylrevæsen, som man kun havde Bryderi med, og det var meget klogere straks at sende Pigerne paa Opdragelsesanstalt, fordi der ikke blev kælet for deres Nykker der, og alle Mødre ødelagde deres Døtre ved Forkælelse, og derfor blev de noget Skravl og hysteriske Fruentimre allesammen, som skreg for en Ørentvist.

Jeg skriger nu ikke for en Ørentvist mere, jeg er jo omtrent hærdet, men jeg ved, at Kasper holder Ord, og han vil kun have en Dreng.

Men jeg er saa ked af det og ved slet ikke, hvad jeg skal gøre. Nu beder jeg Moder om en stor Tjeneste, som jeg næsten tror, Moder vil gøre, fordi Moder altid har været saa kærlig og god imod mig. Vil Moder ikke skrive til Kasper, at Moder gerne vil have den lille Pige foræret, hvis



det bliver en Pige. Saadan et lille Barn spiser jo ikke ret meget de første Aar, og saa skulde jeg nok skynde mig at kniple til alle Moders Gardiner for at gøre lidt til Tak.

Jeg synes ikke, at Folk, der bor ude paa Heden, skulde have Børn, og jeg er bange for, jeg kommer til at græde meget, naar jeg faar et Barn. Jeg synes, jeg er for lille og ny til at opdrage et Barn og skænde.

Men her er saa stille, saa stille. Ude paa Heden taler jeg højt med mig selv, naar Kasper sover til Middag, og det hjælper lidt, men det gør alligevel tomt, fordi Luften er saa stor.

Hedefaarene vil heller ikke lege med mig, de løber rundt i Tøjret og river sig løs, skønt jeg ikke vil dem noget ondt. Og de Folk, som bor i Hjørhøj Sogn og Ummerup og Levle, er meget uvenlige. Der er ingen, som bryder sig om mig, og man kan heller ikke forlange,

at Kasper skal glemme sin rigtige Kone for min Skyld. Jeg vilde ønske, der gik en Landevej midt igennem Heden, og der kun var to Mil, saa kunde jeg gaa hjem og her tilbage paa en Nat, medens Kasper sov.

I Nat var jeg saa bedrøvet over det med den lille Pige, og jeg vilde ikke komme til at græde, og jeg bed mig i Fingeren og i Tongen, men tilsidst listede jeg mig ud paa bare Ben, for jeg trængte saadan til Luft og Himmel. Men Dørene var stænget med Jern, og op paa Loftet turde jeg ikke gaa. Saa satte jeg mig ind i Spisestuen, men der kunde jeg høre Oline sove saa uhyggeligt, og jeg frøs. Og saa gik jeg igen ind i Sovekamret, for allevegne var der lige mørkt.

Min kære Moder, jeg er ikke nær saa glad, som jeg gerne vilde være og heller ikke god, for jeg ønsker noget, som er af det onde.

Jeg vilde ikke beklage mig, det maa Moder endelig ikke tro, jeg har det jo meget godt i alle Maader, og har slet ikke Grund til at være utilfreds. Oline har Grund til det, og hun græder tidt, fordi hun er døvstum, men saa læser hun i Biblen, og det hjælper, men det kan ikke nytte mig, for der er saa meget i Biblen, som er strængt, og saa tænker jeg paa de stakkels onde, som ikke kan gøre for, at de er onde.

Hvis Moder vilde have Ulejlighed med at plukke et Par Blade af Træerne hjemme og lægge i Brevet, vilde jeg blive glad, jeg vilde ogsaa meget gerne have en ganske lille Tot af Moders og Benthe Maries Haar. Og saa haaber jeg, Moder ikke er bleven vred over dette Brev, men svarer mig snart. Jeg længes efter at sige Godnat og Godmorgen til Moder. Mange kærlige Hilsner fra Eders hengivne

Marthe Fangel.

E. S.

Forleden Dag gik jeg langt, langt omkring og kunde slet ikke blive træt af at gaa, og saa mødte jeg en Mand, som smilede saa venligt og sagde Goddag, og det gør de andre ikke. Han sagde, at han var Præsten og hed Jespersen, og jeg var velkommen i Præstegaarden, og om Søndagen efter Kirketid kom der altid nogle rare Mennesker, som jeg vist vilde have Glæde af at mødes med.

Jeg kom til at holde af ham med det samme, skønt han var ikke ren paa Hænderne eller Kraven, men han var saa kærlig og bad mig hilse Kasper, men Kasper blev vred og sagde, at jeg havde at holde mig fra de hellige Stympere, som kun vilde gøre mig forstyrret i Hovedet. Jeg synes, han var saa rar, men Kasper maa have mest Ret, og jeg skal nok være lydige. Ellers kunde jeg hele Ugen gaa og glæde mig til Søndag.

---



10. September.

Kære Moder!

Mange Tak for Moders Brev og Pakken til min Fødselsdag, jeg blev næsten helt tummelumsk af Glæde, fordi der ogsaa var Brev fra Anina og Benthe Marie, men det er virkelig al for megen Besvær, Moder har haft for min Skyld. Barnetøjet er saa forfærdelig pænt, at jeg vilde ønske, jeg havde min store Dukke endnu, saa jeg kunde prøve det paa den. Tror Moder, at et lille Barn kan være saa lille?

Mine Dukker har da aldrig haft saa fint Undertøj, men det behøvedes jo

heller ikke, en Dukke skal ikke være saa solid klædt som et Barn.

Og nu skal jeg nok ganske rolig vente og haabe paa, at der kommer en Dreng, og bede om det i min Aftenbøn. Tak igen, fordi Moder var saa god og venlig at hjælpe mig.

Paa min Fødselsdag havde jeg det rigtig yndigt, men om Morgenens var det saa tomt, fordi ingen kyssede mig og sagde til Lykke. Kasper sagde nok til Lykke og sagde, at jeg var vokset siden vores Bryllup, men saa gik han paa Jagt, og jeg læste Brevene tre Gange og fik en Flaske Säftevand hos Oline.

Jeg tog alle Moders Breve og Barnetøjet med og gik ud til min egen lille Kirkegaard, og paa Vejen fandt jeg en blaa Sten og et Fugleæg med Pletter, var det ikke mærkeligt?

Jeg pyntede Gravene med nye Lyngkranse og med Muslinger, som jeg havde samlet nede ved Havet. Kan Moder lide

Havet? Jeg vilde helst ønske, der ikke var Hav, men kun lutter Land og smaa Søer eller Fjorde. Der er noget over Havet, ligesom de vilde Dyr, vi saa en Sommer i Menageriet, naar de brøler af Sult og gerne vil sluge Mennesker. Og saa er Havet ikke venligt, det er strengt. Jeg gaar aldrig derned alene, men der er ogsaa en halv Mil.

Jeg dækkede Fødselsdagsbord til mig selv med mit hvide Forklæde og lagde Blomsterne derpaa og Brevene og Barnetøjet og den blaa Sten og Fugleægget, og saa drak jeg Saftevand af en Muslingskal og ønskede mig selv til Lykke. Jeg kunde gætte, hvor alle Blomsterne var fra undtagen den hvide Rose, for der var da ingen hvide Roser i Haven ifjor. Men bagefter plantede jeg Blomsterne paa Kirkegaarden, for Kasper vilde jo ikke have dem i Stuerne. Jeg har ogsaa lavet en lille Mur omkring af flade Sten ovenpaa hinanden.

Hvis Moder til Foraaret vilde sende mig for ti Øre blandet Frø og for fem Øre Græsfrø, vilde jeg prøve paa at faa det til at gro. To af mine Planter gik ud, for Stuerne vender jo mod Nord, og fra dem har jeg Jord, som jeg gemmer paa Loftet. Jeg skal nok sende Pengene. Kasper har givet mig en Guldtvekroner i Fødselsdagsgave, og jeg er meget taknemlig for den. Især hvis vi var fattige, kunde jeg jo faa meget Mad for dem, men jeg vilde dog hellere have haft en lille Kat eller en Kanariefugl.

Der er noget, jeg igen vil bede Moder om, men jeg skammer mig over, at jeg altid beder om noget eller gør Ulejlighed. Jeg vilde saa gerne have min Geografi og Historie sendt herover, for Kasper siger, at jeg bliver mere uvidende for hver Dag, der gaar. Han siger ogsaa, at jeg skal lade være at se enfoldig ud, naar han fortæller mig noget.



Min Hukommelse er blevet endnu daarligere end før, og naar Kasper spørger mig, bliver jeg saa forvirret, at jeg slet ikke kan svare, selv om jeg ved det. Han forklarede mig Blodumløbet en Dag, og jeg har glemt det allerede, ogsaa noget med Hjernen har jeg glemt, og saa gaar han og smækker Døren i og siger, at jeg er et taabeligt Barn.

Men Moder husker nok, at jeg var meget langsom til at lære mine Lektier, og Frøken Hæmpel sagde altid, jeg var for ubegavet til at faa grundige Kundskaber, derfor lærte jeg ikke Fysik og Brøkregning og har heller ikke lært om Blodumløbet.

Den rigtige Kone var nok meget klogere, hun havde et stort Bogskab fuldt af Bøger, og jeg vilde saa gjerne laane en engang, men Nøglen sidder ikke i, og jeg tør ikke bede om den.

Men hvis jeg nu havde mine Skolebøger, vilde jeg prøve at lære en lille Smule, saadan at jeg igen kunde lære det lille Barn alle Floderne og Bjærgene og især

Kongerækken. Kasper har saamange smukke Billeder, der er fotograferet efter Malerier, og undertiden viser han mig nogle af dem og fortæller, hvad Maleren hed, og hvor han var fra, og hvor Billederne hænger, men det løber rundt i mit Hovede, og jeg bliver helt søvnig, og naar han begynder forfra, har jeg glemt alle Navnene. Det er det, Kasper bliver mest vred over.

Han siger, man kan huske, naar man vil, men jeg har prøvet om Natten, naar jeg ikke kunde sove, at remse alle Navnene op indvendig, men saa kan jeg alligevel ikke finde ud af, hvordan de hører sammen med Billederne. Det var maaske bedre, hvis Anina havde været mig, for hun er ikke saa dum eller uvidende som jeg, og hun er heller ikke kedelig. Og jeg ved godt, at jeg er kedelig, og jeg vilde saa gerne være morsom, men Ordene kryber sammen inde i min Mund, lige naar jeg finder noget at sige, ligesom om de skammede sig.

Hvis der var en stor Bog, som handlede om Malerier i fremmede Lande, og den var skreven paa dansk eller engelsk, vilde jeg bede Moder om at købe den. Jeg maa bruge de tyve Kroner til, hvad jeg vil, og jeg trænger ellers kun til Hæklegarn og Frø, saa det gør ikke noget, om Bogen er dyr. Jeg vilde jo saagerne gøre Kasper tilpas, men det kan være, han længes efter den rigtige Kone og synes, at jeg er en daarlig en.

Vilde Moder finde det meget ubeskedent, at jeg spurgte, om Moder havde Brug for min rigtige Seng?

Hvis den var her, tror jeg næsten nok, at jeg kunde sove, og det gælder jo om, at jeg sover og spiser for det lille Barns Skyld. Saadan noget med en Seng er vist kun en Indbildning, men naar man nu har drømt saa mange Gange og været glad om Natten og ikke bange eller syg, kunde det alligevel være, at Sengen kunde hjælpe. Den her er saa stor og saa bred,

og der er ingen Rækværk om den. Jeg tror nok, at jeg fik Lov af Kasper at sove i min egen, det tror jeg ganske bestemt, for undertiden siger han, at han gerne vil gøre mig glad. Gid jeg kunde ligge indeni Brevet og komme med hjem.

Kærlig og venlig Hilsen til Moder og Anina og Benthe Marie fra Eders hengivne  
Marthe Fangel.

E. S.

Kasper har været til to Begravelser i denne Maaned, og naar han er til Begravelse, spiller vi Kort, men et Spil, som Oline har lært mig at spille med at lægge Kortene ovenpaa hinanden, og vi taler døvstumsk og læser Bibel sammen og brænder en hel Mængde Lyng ude i Køkkenet for Morskabs Skyld, og det koster ikke noget. Kasper siger, at Begravelser paa Heden er mere morsomme end Komediespil paa Teatrene, men da jeg ikke har været i Teater, ved jeg ikke, hvor morsomt det er.

---



10. Oktober 1889.

Kære Moder!

Mange, mange Tak for Brevet og Bøgerne. Jeg læser i Hemmelighed, hvergang Kasper er ude, men det er umaadelig svært at forstaa, naar man ikke har ret kloge Tanker.

Nu er det begyndt at storme hver Dag og hver Nat, det er Efteraaret, og Sandet flyver helt op paa Ruderne, men Ørentvisterne er døde, eller ogsaa ligger de maaske i Hi.

Underneden Vindueskarmen er en lille Revne, og der blæser hele Tiden lidt Storm ind, og det gør koldt. Det kunde være dejligt at have Ild i Kakelovnen.

Jeg tænker paa saa meget, naar jeg sidder ved Vinduet og det blæser. Mine Blomster dirrer paa Bladene, ligesom de ogsaa frøs, og til næste Aar vil Kasper ikke have Blomster i Vinduerne, han siger, det forpester Luften, fordi de udaander Kulsyre, men her skal kun fyres med Tørv og Lyng.

Den rigtige Kone boede her i elleve Aar, før hun døde, og hun sad ogsaa i den Stol ved Vinduet, for det er hendes Sybord, men jeg har kun kigget, jeg bruger ikke hendes Traad eller Saks, skønt jeg maa godt.

Nu falder Bladene af Træerne hjemme og bliver røde og gule og drysser ned i Haaret, naar man gaar. Jeg vilde gerne have en Haandfuld til at strø paa Gulvet og vade i ligesom hjemme, naar det er Efteraar. Her er ingen Træer, som Bladene falder af, og Lyngen staar fast.

Oline har været vred paa mig i to Uger og slet ikke talt døvtumsk med

mig og heller ikke skrevet paa Tavlen. Naar jeg kom ud i Køkkenet, lukkede hun Øjnene og vendte Ryggen til mig, og hun har ikke lavet Sødsuppe en eneste Gang, netop fordi jeg holder af det. Og hun reder min Seng saa grimt, at der er Folder paa Lagenet, og en Nat laa der et Stykke Papir i Sengen, det var klippet ud som et Menneske med Horn oven i Hovedet, og hun havde skrevet: »ond Djævel« derpaa, og jeg trænger netop til at tale med en, som ikke er en Mand, og i Køkkenet er allermest hyggeligt.

Der er nok Sod i Loftet og Mursten paa Gulvet, men der er alligevel rart, og Oline kan se saa venligt paa mig. Hun har ganske smaa Øjne, som er røde i Kanten, men hun er ogsaa over halvtredsindstyve Aar og bruger dem meget, fordi hun hverken kan høre eller tale.

Jeg kan slet ikke faa at vide, hvad hun er vred for, og jeg vil jo godt bede om Forladelse, men kan da ikke gøre det

uden at vide hvorfor. Det begyndte, da vi havde haft Sypige en Dag, og hun kom den næste igen. Kasper sagde, at det var paa Tide, at mine Kjoler blev forandrede, og det kunde Sypigen, som var Bonde, udmærket godt, fordi Moder havde været saa betænksom at give mig to Alen Tøj ekstra til hver Kjole.

Det var yndigt at have Sypige, og hun var forlovet og ligesaa ung som jeg, med blaa Perler om Halsen. Vi sad i Spise-stuen, og jeg hjalp hende, og vi blev næsten helt Veninder, for hun var saa mild. Og den næste Dag havde hun en Pelargonieplante med til mig, var det dog ikke smukt af hende? Hjemme hos hende var der meget Sol.

Hun glædede sig til at blive gift og vilde gerne have et lille Barn, men hendes Kæreste var kun tyve Aar. Hun sagde, at naar de var sammen, lo de hele Tiden og kom slet ikke til at tale for at le, og hun var ikke det mindste bange for ham.



Jeg var ogsaa glad i de Dage over, at jeg skulde have et Barn, for ellers havde vi jo ikke behøvet Sypigen. Hun hed Termine, og jeg fik en Venskabsring af Sølv af hende, og saa gav jeg hende mit lille Ravhjerter, maatte jeg ikke nok det?

Jeg glemte helt, at det var koldt, saa længe hun var her, for det gjorde saa godt at høre hende tale, og jeg tænkte paa, at Anina og Benthe Marie nok gik og talte saadan hver Dag og om Aftenen i Sengen.

Kasper gaar meget senere i Seng, men han siger til mig, gaa du nu, min Ven, det har du bedst af. Men jeg kan ikke sove, før han kommer, for det er ligesom en Indbrudstyv, der kom listende. En Nat blev der dunket paa Vinduet, og jeg troede, det var Ildebrand, men det var Bud efter Kasper til en syg Mand, som var ved at dø af Lungebetændelse, og saa kørte Kasper bort, og jeg blev helt alene. Men Kasper kunde ikke lide det, han sagde,

der var ingen Mening i at jage ham ud paa den Tid.

I de Dage, det var varmt, blev det Tordenvejr, og saa husker Moder nok, jeg tror, det er Dommedag, og jeg vil meget hellere dø end opleve Dommedag, selvom jeg kom i Himlen bag-efter, for jeg synes aldrig, man kunde glemme dem, som blev kastet i Helvede. Jeg gemte mig bagved Spisestuedøren, og Oline krøb ind under Sengen og bandt en Klud for Øjnene. Men Kasper vilde ikke vide af de Kunster, for det var kun Nervøsitet og Elektricitet af den Slags, man bruger til Lys i de store Byer.

Saa listede jeg mig til at røre ved Moders Breve, som jeg havde i Lommen, og det hjalp, saadan at jeg kunde staa ganske rolig uden at ryste eller græde. Det er jo godt, jeg efterhaanden bliver hærdet, men jeg synes desværre, at jeg ikke har saa meget Selvbeherskelse som i de første Maaneder. Jeg kunde sige mere, naar

Kasper talte til mig, jeg kunde ogsaa spille, men hvis jeg nu spiller, kommer jeg til at græde.

Kasper har sagt, at det lille Barn ikke kommer før i Marts Maaned. Jeg vilde helst have, det skulde komme inden Jul, for saa blev vi fire paa Juleaften og fik maaske Juletræ. Farvel min egen kære Moder. Moder vil nok bære over med mig til næste Aar, saa haaber jeg at blive rigtig stærk og glad og flittig. Venlig Hilsen til Anina og Benthe Marie.

Eders hengivne

Marthe Fangel.

Moder havde Ret med Sengen, og at en gift Kone skal ligge i en voksen Seng. Men maaske maatte jeg faa Tremmesengen til det lille Barn, hvis det ikke var et ubeskedent Ønske.

Tror Moder, at det kunde gaa an, jeg fortalte Kasper om den Salve, som Jenny brugte, fordi hendes Hænder var fugtige

og vaade. Kasper er jo nok selv Læge og ved alting, men jeg tænkte, at han maaske havde glemt den Salve, og jeg er en lille Smule utilpas ved, at han rører ved mig, og jeg kan jo ikke være bekendt at tørre mig eller vadske mig bagefter.

---



10. Nov. 1889.

Kære Moder!

Tak for Moders dejlige Brev og Bladene. Jeg gemte dem under Hovedgærdet om Natten og bar dem ud paa min egen Kirkegaard, da det blev Dag og lod dem drysse højt oppe fra ligesom fra et Træ. Der var vist over Hundrede, men de blæste fra mig, og jeg kunde næsten ikke fange dem; bagefter lagde jeg en lille Sten paa hvert, men alligevel løb mange af dem væk med Stenen paa, men nogle er der endnu. Vil Moder takke Anina og Benthe Marie meget, fordi de samlede dem.

Nu er Oline ikke mere vred, og hun har bagt en Kagekone med Vinger til mig og skrevet Engel paa Tavlen. Nu ved jeg Grunden, det var, fordi jeg sad hele Tiden hos Termine, og vi blev Venner. Oline vil ikke have, at jeg maa bryde mig om andre.

Nu taler vi igen døvstumsk hele Dagen, og jeg maa være i Køkkenet, men Oline har grædt om Natten, fordi hun troede, jeg ikke mere holdt af hende. Nu er vi ogsaa begyndt at fyre i Kakelovnen, og det er rart. Jeg sidder henne ved Ilden den meste Tid, og nu har jeg hæklet femoghalvtreds Alen af de brede Blonder til Lagner og kniplot til tre Pudevaar, Moder skal faa det hele til Julen.

Hver Dag skal jeg gaa en Tur med Kasper, for det er sundt, men jeg kan ikke holde ud at gaa med de lange Skridt, vil Moder ikke skrive til mig, om jeg ikke nok kan bede om Lov til at trippe. Det gør saa ondt indeni, og det er saa

besværligt at gaa. Naar jeg gaar alene gaar jeg ganske langsomt.

Jeg vil med det samme spørge, om jeg maa lade være at børste mit Haar ret meget i denne Tid, jeg faar Krampe i Armene, naar jeg løfter dem længe. Men hvis Moder synes, det er Dovenskab eller Ligegyldighed, skal jeg nok blive ved.

Jeg er saa bedrøvet over, at Kasper ikke kan blive tilfreds med mig. En Tid skændte han paa mig, fordi jeg listede omkring, som om jeg ikke turde træde paa Gulvene, saa prøvede jeg paa at gaa haardt, og nu siger han, jeg tramper, som om jeg gik med Træsko. Og ligesaadan naar jeg taler, enten hvisker jeg, eller ogsaa raaber jeg, og for bægge Dele faar jeg Skænd. Kasper siger, at den Kunst at finde Middelvejen, synes jeg ikke at kende til.

Jeg vilde jo gerne være dygtig flittig med Blonderne til Moder, men naar jeg hækler, skænder Kasper, fordi jeg spiller

Tiden med noget, som kan købes færdigt, og naar jeg læser, spørger han, om jeg virkelig tror, der kan proppes noget i min Kyllingehjerne, og naar jeg spiller, beder han mig holde op med mine faa kedelige Stykker og lade det stakkels Klaver staa i Fred, og naar jeg faar Lov af Oline at piske Æg eller røre Dejg, siger Kasper, at jeg skal lade Oline passe sit Arbejde selv. Hvad skal jeg da gøre?

Moder synes vist, det er urigtigt af mig, der er saa ung, at ræsonnere over Doktor Fangel, men det er heller ikke paa ingen Maade min Mening, jeg vilde blot gerne have nogle Raad om, hvordan jeg skal bære mig ad. Hver Aften, naar jeg ligger i min Seng, tænker jeg paa, hvor det vilde være dejligt, om jeg en hel Dag kunde lade være at gøre noget forkert og faa Skænd, og om Morgenen lover jeg mig selv at være uhyre forsigtig og paapasselig, men det hjælper ikke. Jeg tror ikke, at Anina,



naar hun var allermest slem, gjorde saa meget galt paa een Dag som jeg.

Jeg vilde næsten hellere lukkes inde paa Loftskamret og nøjes med Havresuppe eller Vand og Brød. Der er vel ingen Bøger om, hvordan en Kone skal være, naar hun er, som hun skal? Saa-  
dan en Bog trængte jeg til.

Den rigtige Kone, hun vidste nok, hvordan man skal være, men hun var ogsaa meget smuk, som hun hænger paa Væggen, og jeg kan nok forstaa, at hun var meget mere morsom, og jeg synes, hun kan ligesom se, hvor jeg er dum og kedelig, og det bliver det meget værre af. Jeg er glad over, at jeg har mine Øjne, og vilde nødig være blind, men hvis jeg var blind, kunde jeg godt tænke, at Blæsten var en Skov med Træer, der suste, og at Kasper lignede, som jeg husker Fader, og at Stuerne var ligesom dem hjemme, men her er ingen Tæpper, og Stolene staar saa haardt paa det bare Gulv, og det ser saa

nøgent ud, ligesom Benene staar og fryser.

Maa jeg betro Moder noget, som var grimt af mig. Dengang jeg var en lille Pige, var jeg saa bange for Moder, fordi Moders Sko var helt flade, og jeg troede, at Moder vilde træde mig ihjel, hvis jeg ikke var artig, fordi Moder en Dag kom til at træde en Kylling ihjel.

Jeg var ogsaa bange for Moders sorte Silkekjoler og turde ikke gaa alene ind i Garderoben forbi dem, fordi jeg syntes, de hviskede saa strengt, naar man bare rørte ved dem. Og jeg troede, Moder kunde faa os til at gro fast i Jorden ligesom Træer, hvis vi var ulydige, og jeg troede, at Moder kunde hverken le eller græde. Det er Synd at tro saadan om sin Moder, men Børn kan ikke gøre ret meget for deres Tanker.

Naar Anina blot bliver ligesaa gammel, som jeg nu er, bliver hun nok stille og flittig. Men det var vist det bedste, at

hun ikke blev gift, Benthe Marie duede da mere til det, for hun er lydige og svarer ikke grimt.

Tror Moder ikke, der kan være Tale om, at Barnet kommer inden Jul? Moder vil nok undskylde, at min Skrift ikke er saa pæn, men jeg glemmer at tænke over Bogstaverne, naar jeg skriver til Moder. Mange Hilsener og mange kærlige Tanker til Moder, Anina og Benthe Marie fra Eders hengivne

Marthe Fangel.

Maa jeg bede Moder hilse Frøken Hæmpel.

---

10. Dec. 1889.

Kære Moder!

Mange Tak for Moders Brev, jeg tænker hver Dag paa, at Moder er saa god imod mig, meget mere god end jeg fortjener, fordi jeg troede, Moder kun var streng.

Jeg skal nok prøve at være fornuftig, lige til det lille Barn er født og ikke tænke paa det, som er slemt. Men det kommer af sig selv, og Stormen vil aldrig standse. Det piber i Kakelovnen ligesom en lille Kylling, der er i Klemme, og det er sørgeligt at høre paa hele Dagen. I Køkkenet blæser det saadan fra Skorstenen, at Asken flyver i Øjnene paa



Oline, og hendes Øjne er daarlige nok i Forvejen og helt røde. Om Natten bliver Skodderne ved at klapre, og jeg hørte engang et Eventyr om Benrade, der dansede, saadan lyder det, men jeg ved jo meget godt, det kun er Skodderne. En Seng, der ikke er en Barneseng med Tremmer, men ganske flad ligesom Morders, er heller ikke ret meget lun om Natten, og sommetider vilde jeg gerne have noget mere Tøj paa, men i den rigtige Kones Tid sov de med Tæpper, og saa vilde det være ubeskedent af mig at bede om Dyne.

Nu er Oline rar igen, men hun har i lang Tid været anderledes end før og skubbet til mig og spyttet paa Gulvet lige foran mig, og det var slet ikke min Skyld.

Ellers var hun saa glad, naar Slagteren kom, og hun kyssede paa Kødet og kogte Kaffe til ham, og han kunde sige mange Ord paa døvstumsk, som de lo af. Men saa skulde Slagteren giftes med en Enke-

kone, som Oline ikke kan lide, og saa vilde hun ikke tale med Slagteren eller give ham Kaffe og blev vred paa mig ogsaa. Om Lørdagen gik hun sin Vej, og kom først hjem saa sent, at Kasper to Gange spurgte om Theen, og sagde, at jeg var en ynkelig Husmoder, der ikke selv kunde besørge den Smule Mad sat ind. Men Oline gemmer Thedaasen paa sin Dragkiste, fordi den er lakeret rød, og hun havde taget Nøglen af sin Dør, saa kunde jeg jo ikke lave Theen.

Kasper bliver altid saa vred, naar han skænder, og jeg tier stille, men Moder har jo sagt, jeg maa ikke svare igen, og jeg tør heller ikke saa godt. Vandet stod og kogte i lang, lang Tid.

Oline vilde ikke sige mig, hvor hun havde været, hun lavede blot et rundt Hul med Fingeren, det forstod jeg ikke, og saa skrev hun »Oline har været i Maanen«. Men om Søndagen kom Slagteren og var saa vred, at han var nærved

at slaa Oline. Han sagde, at Oline havde skrevet Tyvemikkel, Tyvemikkel med Kridt hele Vejen rundt om Enkekonens Hus paa Muren og skrevet Rappenskraldrik paa Døren, og det var en hel Mil borte. Og paa Slagterens Dør havde hun ogsaa været og skrevet, at han var en Dummerjanus.

Men det kom af, at Enkekonen engang havde solgt Oline en Høne, som var saa tung og fed af smaa Sten, som Konen for Løjer havde puttet i den, og det kunde Oline ikke glemme. Men Slagteren vilde ikke taale, at Enkekonen blev fornærmet, og alle Folk kunde læse rundt om Huset, hvad Oline havde skrevet. Men saa begyndte Oline at græde og skrev paa Tavlen, at hun var en Rotte, og hentede et Par Muffedisser med blaa Perler og gav Slagteren, og saa drak de Kaffe sammen.

Moder maa ikke blive vred, fordi jeg skriver saameget om Oline, fordi hun

kun er Pige, men Oline er jo den eneste, som ikke er Mand, og jeg ved slet ikke, hvad jeg skal gøre, naar jeg ikke maa komme i Køkkenet.

Slagteren sagde ogsaa, at Termine var bleven gift.

Nu er det snart Jul, men alle Bladene er blæst væk fra min Kirkegaard og Lyngkransene ogsaa, og her skal vi have Gaasesteg, men jeg er saa bange for, at jeg kommer til at kaste op, fordi den er fed, og hvis saa Kasper bliver vred paa Juleaften.

Hvis Moder vilde gøre mig en stor, stor Glæde, saa gav Moder Lov til, at der maatte blive bagt Pebernødder iaar, selv om Anina maaske ikke hver Dag har været helt lydig. Og hvis saa Anina og Benthe Marie maatte trille en lille Posefuld Pebernødder til mig, som jeg fik sendt i en Æske, og en lille Grankvist og et Julelys, kunde jeg holde en lille Jul for mig selv oppe paa Loftet. Jeg er



meget ked af, at jeg altid er barnagtig og ikke kan glemme, hvordan det var før, naar jeg klippede Julestadsen og lavede morsomme Kager.

Oline vil nok bage Kager med Sukat og Rosiner, men Kasper spiser ikke Kage og Oline heller ikke, og saa vilde det ikke smage mig alene, og jeg kunde heller ikke være det bekendt.

Kasper siger, at det er en dum Skik at give hinanden Gaver, og derfor tør jeg ikke give ham noget, skønt jeg næsten er færdig med en Fidibusholder, som jeg selv har fundet paa og lavet af et lille Stykke Klæde, jeg havde fra det brune Skørt. Men jeg kunde maaske hænge den op ganske stille en Dag, uden at han saa det, den gamle er ikke saa pæn.

Hvis jeg maatte for Moder, vilde jeg saagerne sende min Slangering til Anina og Sølvpilen til Benthe Marie, for de bor i en By, og jeg tror ikke, at Kasper vilde synes om, at jeg gik med en Slangering

herude. En Dag havde jeg taget den hvide Kniplingskrave paa, det var en Hverdag, men det huskede jeg ikke, og saa spurgte Kasper: For hvem pynter du dig egentlig?

Moder bliver nok glad for Blonderne, de ere saa rene, at der ikke er en Tunge, som ikke er ren.

Nu vil jeg ikke skrive mere idag men gemme det andet Ark til den Dag, Pakken skal sendes, vistnok paa Lørdag, og iovermorgen skal vi til Begravelse hos Kresten Lavsén, som er død af Vattersot. Kasper siger, det er mere morsomt end et Bryllup, men et Bryllup er heller slet ikke morsomt. Jeg er glad for, at min Skrift er saa tynd, for saa kan der staa meget mere paa et Ark, Frøken Hæmpel sagde altid, at jeg skrev propert og stavede som et Barn af god Familie. Men det var ogsaa det eneste, jeg ikke var for dum til.

Det er slemt, at ikke alle Mennesker kan være kloge og begavede, selvom de saa inderlig gerne vilde. Men Moder har været saa god og taalmodig alligevel og Frøken Hæmpel ogsaa.

Jeg glemmer vist at hilse hende, naar jeg skriver, og det er en Skam.

---

Min kære, kære Moder!

Kunde Moder ikke hellere glemme mig helt og kun holde af Anina og Benthe Marie og tænke, at jeg var død for længe længe siden. Ligesom naar man planter tre Rosenbuske, kan den ene godt visne eller faa skæve Blomster.

Moder har sletingen Glæde af mig men kun Sorg, fordi jeg er en daarlig Kone. Det Ord med Aanden, der vel er redebon, men Kødets er skrøbeligt, passer paa mig, og blot det ikke kommer af, at jeg holdt saameget af Dukker, jeg vilde saagerne, saagerne være hærdet, men jeg kan ikke.



Jeg sidder ude i Olines Kammer og skriver, for jeg tør ikke gaa ind i Stuerne til Kasper, og jeg tør heller ikke gaa i Seng, selvom jeg er saa træt, at jeg da nok tror, jeg kunde sove en hel Uge i Træk. Men naar man har en ond Samvittighed og har gjort noget, som er galt, kan man ikke sove.

Kasper var endda saa god imod mig og gjorde det altsammen, for at jeg skulde more mig, men en Mand er saa forskellig fra en Kone. Han pakkede mig saa varmt ind i to Sjaler og en Kappe, som var hans, og spurgte, om jeg nu sad godt, og han havde lejet Vognen helt ovre i Drammelse, men jeg faldt i Søvn, fordi vi kørte saa blødt, og jeg er altid saa træt, saa træt.

Ligestraks var det rart, vi fik The med Kanel i og Julekage til, og alle Konerne tog mig i Haanden, men deres Hænder var ligesom døde eller lamme, og saa fik vi Chokolade og Sigtebrød med Spegepølse,

og en Kone gik om med en Bakke fuld af røget Aal, som de spiste med Fingrene.

Kasper smilede hele Tiden saa venligt til mig fra den Side af Stuen, hvor Mændene stod, og han havde sagt iforvejen, at jeg maatte endelig spise af alle Slags, ellers blev de fornærmede, men røget Aal til Chocolate var meget vanskeligt at spise. Vi stod op allesammen i den Stue, for der var ingen Stole, men saa kom Enkekonen, og hun bad os træde indenfor i Storstuen. Der stod Kisten midt paa Gulvet, paa to Tønder, med et Lagen over, og der lugtede saadan, at jeg hele Tiden har det i Næsen og i Halsen endnu og har kastet op, lige fra jeg kom hjem.

Men vi skulde sidde ned rundt om Kisten paa lange Bænke, og Kasper saa over til mig paa en bestemt Maade, og jeg satte mig ogsaa. Jeg synes hellere jeg vilde være faldet i Svinetønden engang til, saadan var det, og nu kan jeg bedre

forstaa, man begraver døde Mennesker, for det kommer vist af at dø, de andre lugtede kun lidt grimt men paa en helt anden Maade.

Tre pæne, strenge Koner kom saa med store Grydelaag, hvor der laa Æggekager, og vi fik firkantede Træplader, som var næsten rene, for de havde jo ikke Tallerkener til saa mange, og jeg tvang mig til at spise, men der var fedt Flæsk i, og det var, ligesom Flæsket ogsaa kom til at lugte, og saa ved jeg ikke mere, hvordan det gik.

Jeg synes, at en af Konerne løftede Lagnet tilside og sagde noget, men det passer maaske ikke. Det var ikke med Vilje, jeg kæmpede imod og bed Tænderne ned i Tungen for at lade være, men alligevel kom jeg til at kaste op og skringe, og jeg tror nok, jeg sagde, at jeg vilde bort straks, men jeg har glemt noget, som jeg ikke kan huske, for det var næsten som Feber, og alting hoppede

op og ned, og jeg var bange for at lukke Munden op for at faa mere Lugt. Men saa sad vi i Vognen igen, og Kasper sagde, at han skammede sig over mig, og fordi jeg skulde have et Barn, behøvede jeg ikke at skabe mig paa den Maade.

Men jeg var virkelig saa syg imedens indeni, at jeg næsten ønskede, bare jeg maatte dø, og saa kunde Kasper maaske faa en Kone, som var bedre og stærkere. Jeg kom til at tænke paa, at hvis Anina nu havde været mig, kunde hun nok have faaet ham til at le igen, fordi hun finder paa saa mange morsomme Ting. Det trykker mig inde i Brystet, naar han er vred, og det er, som om han ogsaa bliver vred paa det lille Barn, og det kan maaske godt føle og græde. Jeg vilde ønske, jeg havde tænkt paa det, før jeg blev gift, for saa kunde jeg maaske have vænnet mig bedre til døde Mennesker.



Nu vil Oline i Seng, og hun rykker i mig, for at jeg skal gaa, og hvor skal jeg gaa hen. Vil min kære Moder ikke spørge Doktor Fenger, om der ikke er et Pulver, der hjælper mod at være hysterisk og ubehersket!

Jeg vilde godt knæle for Kasper og bede om Forladelse, men han kan ikke lide saadan noget, heller ikke at jeg beder Aftenbøn højt.

— — —

Kære Moder, Kasper er en god Mand og ikke mere vred, og jeg har været syg i to Dage af Forkølelse, fordi jeg den Aften satte mig ude i Køkkenet i Krogen ved Døren og faldt i Søvn. Men saa fandt Kasper mig, og han sagde, lille Ven, men hvad er dog det, sidder du der og er Askepot. Mere vred var han ikke. Og han sagde, at han var maaske den af os, som var mest at beklage, fordi hans Nerver var saa ødelagte.

Men jeg er træt, det er, ligesom jeg vil tænke en gammel Hest, der har gaaet rundt og rundt i en Hestegang, og nu kan den ikke mere, men jeg er jo ikke gammel.

Kasper siger, jeg maa springe Julebrevet over, han vil skrive det istedetfor mig. Jeg skal blot være stille.

Kærlig Hilsen til Moder fra

Marthe.

---

5. Jan. 1890.

Kære Moder!

Kasper er saa god, saa god imod mig, og jeg mærker næsten slet ikke, at han er en Mand. Jeg fejler ikke noget videre, men Kasper siger, at jeg skal blive i Sengen en Uge til, og jeg ligger inde i Stuen, og der er ingen Skodder for om Natten, alene for min Skyld. Jeg vilde blot ønske, at jeg altid skulde sove inde i Stuen.

Jeg tror ikke mere, jeg bliver bange for Kasper om Natten, selv om det lyder som en Slange, naar han sover, for nu ved jeg, at han aldrig vil gøre mig Fortræd. Kasper har nok skrevet til Moder,

at den lille Pige døde. Hun kom to Maaneder for tidlig, det kan jeg ikke helt forstaa, men Kasper er jo Læge. Hun var en lille Smule levende, men saa døde hun, saadan at hun var død, da hun blev født, men Dagen før var hun levende, for det ved Kasper.

Det er meget slemt at faa et lille Barn født, men da det var værst, blev jeg stukken med Morfin og engang senere, og bagefter var det slet ikke slemt. Jeg var saa genert, fordi jeg allermest var sulten, og fordi Kasper var Læge og ikke vilde gaa. Men Oline gav mig saa meget Hønekød-suppe, som Moder husker, er min Livret, at jeg omtrent glemte at være bedrøvet straks.

Men da det blev Nat, og jeg laa og saa paa Stjernerne, som lignede dem hjemme, og det er ogsaa de samme, for Karls-vognen var med, kom jeg til at tænke paa, at Moder ikke vidste, at min lille Pige var død, og Anina og Benthe Marie heller ikke, og saa blev jeg bedrøvet, men Kasper sad og læste ved en grøn Skærm i den



anden Stue, og jeg passede paa og græd ikke det mindste.

Men hvis Anina eller Benthe Marie døde, vilde Moder nok græde, og jeg tror ikke, Kasper vilde blive vred, selv om jeg kom til det.

Saa tænkte jeg paa, at det var alligevel godt, hun døde, fordi Kasper ikke vilde have en lille Pige i Huset, og fordi jeg vistnok heller ikke duede til at opdrage hende. Hvis hun lignede Benthe Marie, kunde jeg maaske nok, for Benthe holder af at sy og sidde stille, men saadan en som Anina blev mere svær for mig, og jeg synes, Anina er saa yndig med alle Krøllerne og gaar saa let, ligesom hun dansede og klukkede nede i Halsen, naar hun ler, jeg kunde vist aldrig skænde paa hende eller binde hende til Døren, hvis hun var trodsig.

Saalænge jeg var vaagen, bekæmpede jeg mig godt, og hvergang Kasper kom, smilede jeg og holdt ham i Haanden uden at ryste. Var det ikke nydeligt af Kasper, at

han tilbød at læse højt for mig, skønt det var Nat, hvis jeg brød mig om det. Jeg vidste ikke rigtig, hvad Moder vilde sige til det, for naar det er Nat, skal man jo helst sove, men jeg havde stor Lyst, og det gættede han af sig selv, og saa spurgte han, hvad for en Bog han skulde læse.

Vil Moder tænke, han troede, jeg havde læst alle Bøgerne i den rigtige Kones Bogskab, og han havde slet ikke husket, at der var ingen Nøgle i. Den laa i hans Skrivebordsskuffe. Saa bad jeg om H. C. Andersens Æventyr, hvis de var der, og det var de, og saa læste Kasper de vilde Svaner for mig og Svinedrengen, og den lo jeg af. Men de vilde Svaner er alligevel sørgelige med den onde Dronning.

Kasper sagde, at han havde været bange for at miste mig, fordi jeg var saa lille og spinkel. Tror Moder ikke, at det betyder, at Kasper mener, at jeg nok senere kan blive, som jeg skal? For ellers vilde han vel helst miste mig med det samme?

Og saa sagde han noget, som var saa dejligt paa den ene Maade, men paa den anden Maade saa sørgeligt, at jeg omtrent ikke kunde holde det ud. Han sagde, at han var meget ked af, at den lille Pige var død, for han vilde gerne have haft en lille Pige, ligesaa gerne som en Dreng.

Saa var det jo ingen Nytte til, at hun var død, og saa behøvede jeg jo ikke at være saa angst eller gøre Moder Besvær. Og alt det nydelige Barnetøj!

Men da jeg vaagnede, var det Middag og Snevejr, og Kasper sad ved den ene Side af Sengen og Oline ved den anden, ligesom Anina og Benthe Marie, da jeg havde Mæslinger, og Moder lukkede dem inde hos mig, for at de skulde faa dem, naar jeg fortalte Historier. Kasper sagde, at jeg havde grædt i Søvn, og det kunde han ikke have. Tror Moder vel, man kan gøre for, hvis man græder i Søvn, naar det ikke er med Vilje?

Oline havde om Natten bagt en Kage med mange Rosiner i og den var formet som et lille Barn, og hun hoppede og lo, da hun gav mig den, men jeg blev ikke saa glad, skønt jeg prøvede paa det, for det var jo, som om jeg vilde spise mit eget lille Barn.

Kasper spurgte, om jeg ikke havde et Ønske, det maatte godt være stort, og naar han spurgte, kunde jeg da nok, uden at være ubeskeden, sige ham det.

Et Øjeblik tænkte jeg paa at bede om mine Dukker igen, især om Anne Marie, for den kunde vist passe Barne-tøjet, men det gik jo ikke an, naar Kasper selv havde sendt dem hjem, og desuden har en Dukke ingen Sjæl, saa det vilde være Synd at give den rigtige levende Klæder paa.

Saa tænkte jeg paa at bede om at komme hjem en eneste Dag eller to i April til Moders Fødselsdag, men det var heller ikke pænt, naar Kasper vilde vænne mig til at bo her i Huset.



Saa bad jeg om at maatte se min lille Pige, som de havde gemt for mig, men det sagde Kasper, var ikke heldigt, jeg havde bedre af ikke at se hende. Men han fortalte, at hun havde smaabitte Hænder og Fødder og Øjne og Næse og gult Haar. Saa kunde jeg selv begribe, hvordan hun saa ud.

Men jeg skulde ønske igen. Moder maa endelig ikke blive vred eller sige, det var hedensk. Moder husker nok, jeg har min lille Kirkegaard henne paa Sandjorden, men der laa ingen i Gravene. Kasper var saa venlig, og saa skrev jeg paa en Seddel med Blyant, for det var saa flovt, om den lille Pige ikke nok maatte blive begravet der. Og Kasper lovede det lige straks, naar jeg saa vilde være glad og spise igen. Det kunde jeg da sagtens, og jeg skal spise hele Tiden, Oline bestiller ikke andet end at lave Mad af alle Slags, og Kasper gaar tit ud i Køkkenet til hende.

Den Dag bagefter gik Kasper bort og kom med den sødeste lille Kiste, ikke større end Moders Syskrin og gul med Englehoveder i Hjørnerne, og Kasper plukkede Lyng under Sneen til mig, for at jeg kunde binde en lille Krans selv. Men jeg skulde ligge paa Ryggen og ikke røre mig undtagen Hænderne, derfor blev den ikke helt pæn, og han skændte ikke, fordi der kom Sand paa Gulvet.

Nu maa jeg sidde op og selv læse og hækle, og Kasper spørger selv, om jeg ikke har Lyst, og han sagde, at Blonden var køn, og det var dygtigt, at jeg kunde hækle i Sengen.

Jeg glæder mig saa meget til at komme op og ud paa min egen Kirkegaard igen, nu der er en rigtig lille Pige begravet der.

Hun hedder Edith, synes Moder ikke, det er et smukt Navn, jeg synes, det lyder som en Fugletone. Men jeg har kun Navnet for mig selv i Hemmelighed, man døber ikke smaa døde Børn, selv om de

har været levende. Kasper har lovet at plante et lille Fyrretræ derude, det kan godt trives, naar vi passer lidt paa. Kasper har mange Gange set min Kirkegaard, men han troede, at det var Faaredrengen fra Hjørhøj, som havde lavet den.

Vidste Moder, at et lille Barn kunde dø, inden det blev født? Det er saa underligt at tænke paa. Hvis nu, den lille Pige var syg, og jeg ikke vidste det eller brød mig om det men tænkte paa alle andre Ting? En Nat blev jeg saa bedrøvet, at jeg aldrig har været saa bedrøvet før, og det var, fordi jeg kom til at huske, at jeg engang ønskede, at Folk paa Heden aldrig skulde faa Børn.

Men Kasper har sagt, at det var slet ikke min Skyld, hun døde, eller fordi jeg var barnagtig eller pjanket, men maaske nok fordi jeg var saa ung og ikke ret stor og stærk. Og det kan jeg ikke gøre for, selv om jeg nok var lidt kræsen, men jeg spiste dog alle Ting undtagen Pasti-

nakker, og det har Moder givet mig Lov at lade være med og saa fedt Flæsk. Men jeg vilde godt spise Mælkebrød eller Havregrød hver Morgen og Aften, hvis Edith saa havde levet endnu.

Moder vil nok være saa god at sige til Anina og Benthe Marie, at jeg er glad og har det godt, og Doktor Fangel er en udmærket god Mand. Men naar Anina skal giftes, tror jeg nok, at hun næsten hellere skulde giftes med en Mand, som var saa ung, at han ikke var ret meget alvorlig og streng men kunde spille Pind og hoppe Paradis med hende. Hvis jeg engang maatte laane mit gamle Bordkroket, vilde Moder gøre mig en stor Glæde. Ude ved min Kirkegaard er Sandet ganske fladt, og der kunde jeg spille uden Støj, selv om det egentlig er Bordkroket.

Jeg kunde godt spille med tre Kugler alene og lade, som om den ene var Aninas og den anden Benthe Maries. Det vilde være dejligt, men ikke før det blev Som-



mer. Jeg vil ogsaa sidde og hækle og sy ude ved Graven og lade, som om jeg kendte lille Edith og havde set hende mange Gange.

Nu har jeg ligget i over to Uger, og Kasper har ikke skændt en eneste Gang eller smældet med Dørene. Jeg er saa glad. Det var ogsaa Kasper, som sagde, at jeg vist godt maatte skrive lidt mere end to Ark denne Gang, fordi der var saa meget at fortælle.

Jeg havde haabet paa at faa et lille Brev fra Moder, medens jeg ikke var rigtig rask, men maaske skrev Kasper ikke lige straks.

Jeg tænker saa meget paa Moder i denne Tid og paa det, at Moder har været ung og faaet smaa Børn, men de døde ikke.

Mange, mange kærlige Hilsener til Moder, Anina og Benthe Marie. Ogsaa Hilsen fra Kasper.

Eders

Marthe Fangel.

P. S.

Kasper har to Gange kaldt mig Lillemor ligesom Anina og Benthe Marie og siger, at det passer godt til mig, var det ikke pænt?

Vil Moder ikke nok have Ulejlighed med at huske Anina paa, at hun ikke maa gaa uden Hat, naar det sneer, for ellers bliver Krøllerne helt vaade, og det løber ned under Kjolen paa Ryggen. Jeg vilde saa gerne have, hun ikke gled paa Glidebanen, ifjor slog hun sit ene Knæ, saa der blev stort Hul. Men Benthe er forsigtig.

---

Mandag  
18. Juni  
1890.  
Skylregn.

Søde Lillemor (desværre) Fangel!

Gid han kunde bruge Benthe istedetfor dig, hun er som skabt til at sidde paa en Lyngtue med en døvtum Pige og en skallet Mand. Jeg er vis paa, hun vilde finde det dejligt, det Skind!

Naar hun fortæller noget, kommer jeg altid til at dreje Tømmefingre og faar Lyst at sige Amen, saadan dræver hun, og der er ikke Tale om at finde paa Løjer mere.

Naar vi gaar i Seng, saa gaar vi i Seng, og saa gør vi ikke nogetsomhelst

andet end at gaa i Seng og snorke (det gør Benthe) og kede os akkurat som om Dagen.

Hvorfor er nu ogsaa alle Røverbander uddøde ligesom Mammutherne, jeg vilde saa gerne bortføres, og Røverne kunde saamænd godt være tjent med mig, jeg skulde ikke bede dem om at gaa i Kirke eller blive omvendte.

Nej, oppe i Bjærgene med mange Guld-kæder og Koraller, som man røvede fra Ligene, og løst Haar og alle de Krøller, som egentlig er i mit Haar, naar de faar Lov at være i Fred, og sove i Huler og klatre i Træer og flyve afsted paa vilde kulsorte Heste — aah Lillemor, Lillemor, det var noget for Nina!

Du regner da vel ikke de fjollede Breve, Benthe og mig skriver paa Kommando, vi skriver først Kladde, og inden de bliver sendt, ser Frø dem igennem.

Vi var henne at høre Foredrag om Sjælevandring. Det er ogsaa noget, naar



man ikke maa komme i Theater eller Konsert. Frø var med, og vi sad paa første Række, men jeg vendte hele Tiden Hovedet, skønt Frø blev gal, for at se paa Folk. Flere Gange var jeg lige ved at sove.

Men nu ved jeg, hvad vi allesammen har været før. Du har været et lille hvidt Lam, og jeg har været en Panther, og Benthe har været en mager Ko, og Hæmpel har været en Slørugle. Du skulde se hende, naar jeg kalder hende Frø.

Jeg ved ikke, hvad jeg bliver næste Gang, men enten bliver jeg nok en Hyæne, fordi jeg er baade grusom og listig, eller ogsaa en Fuldblodshingst, fordi jeg helst vil springe afsted og pruste og fnyse.

Det er en god Opfindelse med Sjælevandring, meget bedre end straks at blive almindelig Engel som i gamle Dage. Chimpansen har før været Vandrotte eller Bæltedyr, han ender nok som Klipfisk med Pinde i Maven.

Hvis jeg ikke havde dig, fromme Lille-mor Marthe, vilde jeg aldeles ikke leve. Jeg finder paa og finder paa for at finde paa, hvordan du kan sende Brev til mig, uden at hun opdager det, men hun har Øjne allevegne, baade paa Hælene og paa Vranken af Hænderne, og endnu har jeg ikke fundet paa noget godt.

Men idag har jeg Papir nok, for jeg fandt en Tiøre i Gaarden, og Benthe købte af det allerbilligste, men det er ogsaa noget Skidt.

Skriv at du trænger til gul Silke, saa ved jeg, du har faaet mine Breve.

Jeg synes i Grunden, jeg er en overflødig Person, der er saa mange Piger foruden mig, og sidde i Hundrede Aar og vente paa, at hun skal dø, men hun bliver nok en Methusalem, det er ikke til at holde ud. Engang troede jeg, hun havde stjaalet mig, og saa kunde min rigtige Mor komme og hente mig, men det var Pærevrøvl, jeg er gyselig ægte. Skønhedspletten under Hagen har jeg ogsaa, men

ellers ligner jeg hende Gudskelov da ikke. Kære Lillebittemildemor, jeg indrømmer, jeg er uartig, men det er nu min eneste Fornøjelse, og den nænner du da ikke at tage fra mig.

Vel?

Vi spiller Pind en halv Time hver Eftermiddag oppe i Haven, og Bordkroket en halv Time i Skolestuen, under Frø's Opsyn. Hun vil partout lære os »Barnlighed«.

Om et andet Par Aar faar vi nok Guttaperkaskrigedukker at lege med. Benthe løfter op i sin Kjole med begge Hænder, naar det regner, hun er skabt til at blive Frøjomfru.

Jeg fik Guldur og Kæde tre Gange om Halsen til min Fødselsdag, men Fru Bøggild sagde, det var ikke som Belønning, det var kun, fordi en Pige paa seksten Aar selv skal passe Tiden — heldigvis har man da Benthe til at trække det op.

Benthe er helt syg med, at jeg skal se, jeg bliver nok gift med Harald Plessen,

fordi han kommer her hver Søndag til Middag og paa Visit. Han har købt Stængegaarden, du ved, bagved Møllekrattet, men hans Moder har et adeligt Gods i Slesvig eller dernede, og det skal han have, naar hun dør, og hun er ved at dø. Han havde saamænd aldrig faaet Lov at sætte sine Ben i Fru Bøggilds Stuer, hvis ikke hendes Moder og hans Bedstemoder vare Søstre.

Saadan en stendød Bedstemoder!

For det første vil jeg aldrig giftes, for det andet vil jeg aldrig bo her i Byen, for det tredie vil jeg kun giftes med en, der har gule Lokker ligesom Løvetæmmeren paa Plakaten. Hans her er sort som Blanksværte og en Fip under Læben, som jeg gerne vilde hive af med et vældigt Tag.

Og saa lader han, som jeg er Luft og konverserer Fru Bøggild og Hæmpel, men jeg mærker nok, hvordan han flirer efter mig, men jeg spiller med Næsen og



siger ikke et Muk. Han bilder sig vist ind, han kan købe mig i Pundervis for Konfekt, og saa kender han ikke engang min Smag. Jeg kan ikke fordrage det vamble røde og grønne, som er surt indeni, det skal være Nougat eller Marzipan eller brændte Mandler, og naar han har været her, ligger der altid en stor Pose under min Hovedpude, men Gud ved hvordan han bærer sig ad, for hun byder virkelig ikke Mandegæster op i Sovekamret. Det kan være, han faar Pigerne til det, men jeg holder mig dog for god til at fritte dem.

Du kan nok forstaa, stakkels Lillemor, at Nina aldrig vil giftes. Jeg vil være Ungkarl, til jeg dør.

Jeg har undersøgt ham fra Toppen, og der har han en skallet Plet som en Tokrone, hvor der kunde sidde det lækreste Aftrykningsbillede — men jeg dyster mig nok for at foreslaa det.

Hans Øjenbryn ser ud, som om Skorstensfejeren havde lavet dem, og hans Næse er saa stor og stærk, at han vist ikke knuste den, selv om han faldt ud af en Luftballon en hel Mil oppe i Luften. Han ligner enten Klør Knægt paa de fine Kort eller en Menneskeæder, og hans Læber ser ud, som om han nylig havde drukket varmt Blod, og saa skaber han sig med sine hvide Hænder, saa jeg spurgte, om han maaske sov med Handsker paa, men saa blev jeg sendt ud af Stuen.

Det var frygtelig kedelig, dit lille Barn døde, for naar galt skal være, er et lille levende Barn mere grinagtigt end Dukker, men maa jeg bede om grønne Firben og hvide Katte.

Hun har talt om, at jeg skulde paa en Opdragelsesanstalt, fordi hun ikke kan magte mig og Hæmpel heller ikke, men jeg vil før dø, før jeg vil derhen.

De har en i Christiansfeld med Honningkagerne, men jeg har hørt af Hæmpel,

som var der, da hun var ung, at der er lange Gange med Bumstilhed og Nonner eller den Slags med foldede Hænder, som er saa rasende strenge, at man bliver forvandlet paa en eneste Dag, og jeg vil ikke forvandles og heller ikke puttes i en mørk Kælder, som de nok har, med kun Vand og Brød.

Nu er det næsten et Aar siden, jeg skrev til dig, men jeg kan ikke komme til det, for jeg kommer aldrig alene paa Gaden. Imorgen skal Benthe til Tandlægen, saa har hun lovet at besørge det.

Jeg forstaar godt, at Far løb fra hende, men han skulde have taget os med, nu er det jo forsent. Kæreste Lillemor, hvis jeg nogensinde gifter mig, er det alene for at faa min Frihed og en amerikansk Trapez.

Din evigt hengivne

Nina.

Prik ham med en rusten Knappenaal fra mig.

17. Juli 1890.  
Helvede.

Til den eneste Engel, alle andre  
er Djævla.

Kæreste Lillemor, naar jeg er død, og  
der gror Græs paa min Grav, skal alle  
Folk faa at vide, at du er den eneste,  
som har været god imod mig.

Jeg er hoven i Panden af at tude, og  
min Næse bløder. Hun havde fortjent, at  
jeg blev fisket op som Lig, saa kunde  
det komme i Avisen, hvor ondt jeg har  
haft det. Men alt det, Æbleskipperne  
smider ud, og raadden Halm og Katunger,  
det lugter, og sæt jeg saa bovnede ud og  
revnede som Konsulens Hest af at ligge i



Vandet en hel Maaned, og de ikke kendte mig, men troede, jeg var en helt anden, hvad saa?

Nej, man skulde dø som en Havfrue og blive til bare Skum og flyde ud i Havet!

Gift var paa en Maade det allermest bedste, for saa dør man, inden man faar Tid til at sige av, det er ogsaa mere ædelt end Vand, men den Vigtigprins paa Apotheket vilde ikke lade mig faa det, skønt jeg gav ham mit Æresord paa, at vi havde Gaarden fuld af Rotter.

Men saa rodede jeg allevegne og fandt en gammel død og ækel en paa Møddingen, som jeg tog, med en lang Hale i et Kræmmerhus, for at bevise, hvad jeg sagde, men han vilde ikke.

Stjæl noget fra Chimpansen, Hæmpel har sagt, at Landlæger skal have Husapothek, de Flasker med Kors betyder Gift.

— — —

Nu kom jeg til at tude igen. Jeg vilde gerne se hende blive sat paa Spid og drejet rundt over en Ildgryde i Helvede. Benthe gaar altid og render om med Voksværk og Frø med Tandpine, saa det kan man meget godt have i forlorne Tænder, troede du vel?

Jeg kan ikke slaa et Smæld med Fingrene uden at faa Vrøvl. Men jeg vilde ikke til Christiansfeld, og saa stak jeg af.

Jeg gemte mig paa Snedkerloftet med Chokolade og Mælk i mit Bæger, men det væltede, og om Natten var der væmmeligt, for i Savsmuld er der Lopper, ved du, og det er mit det værste, jeg skulde ellers ogsaa nok mærke en Ært i min Seng, ikke ogsaa? Men i Grunden var det dejligt at ligge og drive der alene, og saa vilde jeg gaa til dig og laane Penge til at rejse til Australien for, for jeg vilde ikke til Christiansfeld.

Det var saa kønt om Natten at gaa, og jeg gik vist ti tolv Mil og tænkte paa dig,

naar jeg nu kom, men saa blev jeg tørstig, og jeg slikkede Dugg af Bladene, var det ikke klogt, og saa gik jeg i Strømpefødder, for det gjorde skam ondt tilsidst, og jeg fik alligevel Grus i Skoene, men hele Tiden sagde jeg: Nu er du en fri Fugl, og saa følte jeg ikke Sult.

Jeg kunde godt have gaaet helt til dig.

Men ved du, hvad hun gjorde, ved du, hvor nederdrægtig lumpent hun bar sig ad?

Hun sendte Politi ud efter mig, og de fangede mig som en Mordbrænder eller en Tyv, og jeg skulde sidde i Vogn med saadan to Mænd, der lugtede af Løg og Brændevin. Og saa var Harald Plessen hjemme, da de kom med mig, og han blev saa rasende glad.

Men ved du, hvad hun sagde:

Vil Anina være saa venlig at gaa til Ro med det samme, Anina har bedst af at hvile rigtig ud nogle Dage, til hun er rask! — —

Medens han hørte paa det!

Var det ikke raat?

Men Undskyldning, aldrig i Evighed,  
om jeg saa gror fast i Madrassen.

Hver Morgen med Theen kommer der en hvid Rose, og den er fra ham, men hvis Fru Bøggild anede det, fik jeg saamænd slet ingen The. Det er dog for galt at behandle et voksent Menneske som mig saadan. Hans Moder er endda lige død. Det lindrer saa rart at skrive til dig. Du er ligesom et vaadt Haandklæde, naar man har Feber.

Du er sød, Lillemor!

— — —

Nu gjorde jeg noget, som er upassende, men jeg er styrtende ligeglad. Jeg vilde ikke købes for Godter og heller ikke for hvide Roser, men forære mig selv væk, det har jeg Lov til.

Jeg skrev til ham, som det var, at jeg skulde til Christiansfeld, men saa vilde



jeg hellere giftes, og hvis han vilde bortføre mig i en Fart, skulde han skynde sig. Men jeg skrev, at jeg var frygtelig arrig og vilde have min Vilje, saa ved han da, hvad han har at rette sig efter.

Jeg bryder mig ikke mere om ham end om en Kroketspind, men han er saa vips i Øjnene og kan kigge fra Siden, selv om de er næsten lukkede. Han kunde godt ligne ham, Rolf Blaaskæg, der levede af at slaa Koner ihjel i mørke Kamre, men jeg er ikke bange for at blive slaaet ihjel, tvertimod!

Og det ser han storartet ud til.

Men jeg vil have min Vilje. Og saa bander han saa flot, ikke det tarvelige som Snedkersvenden, han siger bare ganske sagte: »Ssatan« og slaar et lille Smæk i Gulvet.

Benthe synes, han er dejlig, men det ved Gud, han ikke er, men indeni Mansjetterne er han saa glat og hvid, at jeg

næsten kunde lide at kravle derind med min Haand og føle.

Send mig alligevel Giften, for hvis han svarer nej, vil jeg dø.

Din

Nina.

---

19. Juli.

Kære lille Søster Nina!

Jeg vilde allerhelst, hvis jeg kunde, rejse hjem til dig og tale med dig i mange, mange Timer for at forklare dig meget, som du ikke ved, fordi du er saa ung og ikke gift.

Men da jeg ikke kan komme til dig, selv om jeg vilde gaa hele Vejen, for jeg er ikke helt rask og skal igen have et lille Barn, som ikke kan taale, man overanstrenger sig, vil jeg prøve paa at skrive, saa godt jeg kan.

Dengang jeg var hjemme hos Jer, tænkte jeg nu ikke, der var saa slemt, for jeg var

altid saa glad for dig og Benthe, og om Natten laa jeg og tænkte paa, at det var yndigt at have to smaa Søstre og alle mine Dukker, men alligevel tænkte jeg, at der var mange Ting, jeg gerne vilde se rundt omkring.

Jeg vilde gerne se en Skovsø og høre en Konsert og se et Theater spille, og jeg vilde ogsaa gerne se et højt Bjærg og Tyskland og en Kæmpehøj med Gravkamre og en Pyramide.

Men hvis jeg skulde vælge mellem at bo hjemme og flytte bort for at se alle de Ting, vilde jeg være bleven hos dig og Benthe. Og jeg tror altid, der er bedst hjemme, naar man har en Moder og en Have, selv om Moder nok er streng og alvorlig. Jeg havde aldrig tænkt paa at giftes, for det er heller ikke alle Piger, som bliver gift. Oline er over halvtreds og Frøken Hæmpel og mange flere, fordi der fødes flere Piger end Drengene, men en Moder har jo bedst Forstand paa, hvad man skal gøre,



og Moder kunde vel heller ikke beholde mig hjemme altid.

Doktor Fangel er en udmærket god Mand, og han har givet mig mange smukke Gaver, en Guldkam til Haaret, men den passer ikke til mit Haar, i dit vilde den være nydelig, den har været hans rigtige Kones, som døde, og et Sjal af graa Silke, som ligner næsten Dug paa en Mark om Morgenenen, naar det skinner af Sølv, og mange andre Ting, og jeg maa læse alle hendes Bøger og bruge hendes Synaale og Broderegarn, og jeg maa spasere hver Dag og faar næsten ikke Skænd, undtagen naar jeg gør noget dumt eller glemmer noget.

Min Mand kan være saa god og venlig imod mig, at det vilde være Synd og Usandhed, om jeg vilde sige, han ikke var rar, det maa du endelig ikke tro, lille kære Nina, for det vilde bedrøve mig.

Man maa ikke være uretfærdig, og du maa ikke sige, han ligner en Chimpans.

Jeg har aldrig set saadan en, det er jo en Abe, men et Menneske kan ikke gøre for, at hans Haar bliver graat, og Panden rynker, han har da hverken Haar eller Hale som Aberne, og den lille Abe, Barberen havde købt, som du nok husker, men den døde af Kulde, den var da sød og lignede et Menneske.

Kasper siger, vi nedstammer fra Aberne, og saadan som vi er skabt, kan vi ikke gøre for.

Det, du skrev om, at Moder vil sende dig paa Opdragelsesanstalt, blev jeg meget bedrøvet over, men hvis du lovede at lade være med at skrige og stampe og slaa itu, naar du blev vred, tror jeg nok, Moder lod dig blive hjemme.

Det var meget bedre for dig at være hjemme end at blive gift. Man skal lyde meget mere, og saa havde du ikke Benthe eller Haven, og en Mand er slet ikke som en Kvinde. Der er saa stor Forskel, ligesom vi holder mest af Kaffe og Chokolade,

holder en Mand mest af Brændevin og Øl og Portvin.

De er meget mere haarde, naar de taler, og Stemmen er saa tyk, og saa har de Lov at gøre alt, hvad de vil, selv om man hellere vilde dø.

Jeg kan ikke forklare dig det, jeg mener, for det er en forfærdelig Hemmelighed, som man aldrig ved, før man bliver gift. Men kan du ikke huske, at vi havde en Stuepige, som hed Mary, og hun fortalte, at hun havde tjent i et Hus, hvor Herren var Frimurer, og at Frimurerne havde forfærdelige Hemmeligheder. De skulde sove i en Ligkiste med Laag paa, og der stod Mænd med sorte Masker for Ansigtet omkring og med Sabler i Haanden, og hvis han var bange, blev han dræbt og duede ikke til at blive Frimurer.

Men jeg vil sige dig, lille Nina, at Hemmeligheden, naar man bliver gift, er mere

forfærdelig end en Ligkiste. Men jeg er jo meget glad og lykkelig, naar jeg ikke tænker paa Jer eller paa, at min lille Pige døde.

Mænd kan ikke gøre for, at de er anderledes, ligesom du kan ikke gøre for, at du bliver saa hidsig og vred, men jeg tror nok, at en Mand bliver det mere endnu.

Det var meget kedeligt, at du sendte det Brev iaftes til ham, men kan du ikke skrive, at du fortrød det, og du alligevel helst vilde blive hjemme.

Tænk dig nu, hvis du blev gift og skulde bo i et Hus alene med den fremmede Mand baade om Dagen og om Natten, og han vilde børste dit Haar, og hans Hænder var klamme ligesom en Snegl omtrent, og han vilde kysse dig mange Gange og meget, meget mere, og du fik et lille Barn, som døde lige straks, og naar du var ikke rask, fik du Skænd,



eller hvis du sagde noget dumt eller ikke vidste, hvor en Bog laa, eller hvad elleve Gange fjorten var.

Lille kære Søster Nina, jeg synes, du er halvt mit Barn, og jeg vil saa usigelig gerne have, at du aldrig skal komme til at blive saa bedrøvet, at du ikke engang kan græde.

Du maa heller ikke tænke paa at dø eller tage Gift.

Det er den største Synd, et Menneske kan begaa, og desuden siger Kasper, at Gift gør saa ondt, at det brænder værre, end om man spiste rigtig Ild.

Der er noget, som jeg vil bede dig om, og du maa ikke sige nej, det er, om du ikke vil se at finde de gamle Eventyr-bøger, jeg vil ikke læse i dem, men bare have dem og tænke paa dengang, da vi læste i dem.

Jeg blev saa bedrøvet over dit Brev, og jeg skal helst være glad for det lille

Barns Skyld. Og du kan nok tænke, jeg maa passe meget paa, for det vilde være Synd for Kasper, om det nu ogsaa døde. Det koster meget at faa et lille Barn, selvom Kasper er Læge, for Kjolerne skal syes om, og jeg skal have aparte Mad og en Vaagekone og Vugge, men den har vi.

Kasper siger, det er min Pligt at faa sunde Børn, som kan leve.. Men det kender du ikke til.

Lille Nina, hvor vilde jeg ønske, at vi kun var i gamle Dage endnu, og vi sov sammen alle tre og læste sammen og legede sammen. Du maa ikke gifte dig, du maa ikke, hører du, lille søde Nina, du maa ikke.

Jeg længes efter at rede dit Haar og se Krøllerne sno sig i Kammen, jeg længes ogsaa efter at svøbe dig som Fisk om Natten — kan du huske med det røde Tæppe?

Kærlig, kærlig Hilsen til Benthe Marie  
og dig fra din Søster

Marthe Fangel.

P. S.

Der var engang oppe udenfor Haven, omtrent lige da det store Plankeværk var sat om, vi saa en Kat med en Mus. Den lille Mus rystede og blev ved at løbe, men saa tog Katten den i Munden og slap den igen, og den var ved at dø af Angst. Vi kunde ikke jage Katten væk, men saa tog jeg den af alle Kræfter, og du løb op med Musen, og Katten rev mig frygteligt, men Snedkeren reddede mig.

Du har nok glemt det, for du var saa lillebitte, men jeg kan huske, da vi kom op, den lille Mus laa i Dukkesengen og rystede og rystede, lige til den døde, og den var slet ikke bidt. Katten havde ikke sigt den forrådt, at den leger med Musen, men det forstaar en Mus ikke, for de er saa for-

skellige. Det er næsten, ligesom naar man er gift, en Mand og en Kone, og Manden leger med sin Kone.

Men Kasper er voldsom god imod mig, og jeg er meget lykkelig.

---



22. Juli 1890.

Brev  
til  
Lillemor  
Fangel  
fra  
(om  
lidt)  
Fru  
Anina  
von  
Plessen  
til  
Haslundegaard!

Skat, dit Brev kom for sent . . .

Det kom midt i Frieriet, for han friede som Gentleman, skønt det jo egentlig var mig, som friede først. Han sendte sit Kort til Fru Bøggild og bad om en »Enesamtale« (det lød saa dejlig hemmeligt) med Frøken Anina.

Og vi fik Dagligstuen i to og en halv Time, tilsidst var jeg nærved at dø af Sult, heldigvis kom jeg op igaar, for ellers havde jeg jo ligget i Sengen endnu, og

hvad saa? Men Undskyldning gjorde jeg ikke.

Han var saa mandig og morsom, og noget var Løjer, og noget var Alvor. Men det blev jeg gnaven over, for jeg er da lang nok og Kjolerne med, fordi han syntes, jeg var lovlig ung til at blive gift, og om vi ikke skulde vente, til jeg blev atten Aar.

Tænk, jeg tror, det er noget, hun har sat i ham for at drille mig, for han talte med hende lidt først. Men saa sagde jeg, at jeg vilde ikke vente, til Tænderne drattede ud af at kede sig, og vilde han ikke have mig nu, kunde jeg avertere, som Æblesørine, og hun fik da en Landpost.

Saa var han saa uforskammet at sige, at jeg jo slet ikke endnu vidste, hvad Kærlighed var, det var blot af Vigtighed, fordi han selv er otteogtredve Aar, men jeg svarede, at det vidste jeg netop, og jeg skulde nok give mig til at elske ham, men det hastede da ikke lige straks.

Vi blev helt enige, og han forstod godt, at jeg bare vilde væk og more mig, og vi skal rejse umaadelig langt, og maaske faar jeg en lille Løveunge med hjem fra Ørkenen, i Bur bider de ikke.

Engang til var han væmmelig og sagde, at jeg havde nu haft godt af at komme i en udenlandsk Pension, hvor jeg kunde vænne mig til at omgaaes velopdragne unge Piger uden at bruse op og blive rasende over Bagateller.

Han skulde prøve paa at spærre mig inde!

Og da jeg sagde det, sagde han: »Vi kan jo se Tiden an, og hvis min tilkommende Frue aldeles ikke kan føje sig efter de engang givne Forhold (rigtige Stylteord, ikke?) maa vi prøve et eller andet skrap Middel!«

Vi var lige ved at komme i Totterne, for jeg ønsker ikke at »se Tiden an« og blive dresseret, og saa sagde jeg, at hvis jeg ikke fik min Vilje, maatte vi

hellere straks lade være med at gifte os. Først sagde han: »Gud bevares, en saa smuk og munter Dame faar desværre meget let sin Vilje« — tror du, det var Spydighed?

Men lige bagefter spurgte han, om han maaske skulde underskrive en Haandfæstning for at berolige mig.

Det var en klog Idé, ikke?

Iaften laver jeg den, du skal nok faa Afskrift, Benthe skal være Vidne, hvis Fru Bøggild anede det, blev jeg bundet ved bægge Bagben til Symaskinen for »uvorne Tilbøjeligheder«.

Ved du hvad saa?

Saa sagde jeg, at han gerne maatte kysse mig (skønt jeg havde Læbepomade paa, fordi jeg sprækkede af at tude), men jeg sagde ærligt, at jeg slet ikke skælvede for hans Blik, saadan som Jane Ayre i Føljetonen, som vi ikke maa læse, for Greven, hun er Lærerinde hos, men jeg er jo heller ikke nervøs eller fransk, og



jeg turde godt lade en Mus sove i mit Haar en hel Nat.

Men ved du, hvad saa?

Han vilde slet aldeles ikke kysse mig. Han sagde, at man skulde ikke lege med Ild, og jeg var maaske ikke saa langt fra at være nervøs, som jeg sagde, men før han anstillede Forsøg, vilde han have mig helt voksen og selvbevidst.

Lillemor, mig — selvbevidst — voksen!

Som om jeg ikke var mere end nok af det.

Til sidst bad jeg ham om at gaa, fordi jeg da maatte have Mad, og han var ikke sulten, saa snakkede han med Fru Bøggild, og bagefter kyssede hun mig og sagde til Lykke.

Kan du tænke dig det?

Vi skal giftes om fem Uger, og der skal ikke en Kat med til Brylluppet, fordi han har Sorg, men det er godt nok, for hvem skulde vi indbyde uden dig og

Chimpansen, og du faar saamænd ikke Lov at komme.

Han spurgte, om jeg ikke ønskede noget, for Udstyr skal jeg ikke tænke paa. Alle Værelserne paa Gaarden er møblerede, fra fordi hans Moder boede der, og Duge og Lagner, og i Udlandet kan vi købe mit personlige Udstyr, saa jeg skal bare have lidt Pilleri med herfra i en Kuffert, og det smider vi væk, naar jeg finder noget pænere, ikke?

Jeg bad ham om to Ting, som der ikke er noget i, naar han snart er min Mand, om en Krone til at købe for, for det er saa ækelt aldrig at have en Øre paa egen Haand, og han vilde give mig meget mere og sende mig en fin Pung, men jeg vilde have en Krone og dermed Basta, og saa nogle Natsokker af hvid Uld, men de skal være blødere end Silke og saa hvide, at de ikke bliver gule i Vadsk. For naar jeg sparker af, fryser jeg ogsaa om Sommeren, og Stuepigen

fra ifjor sagde, at Borgmesterens Døtre laa med Natsokker fra Paris saa tynde som ingenting, men Fru Bøggild vilde før gaa med Blomster i Haaret, end hun gav mig Natsokker. Nu skal vi se, om han kan skaffe dem.

Jeg vil til at se efter, om jeg kan finde, hvordan en Haandfæstning ser ud, for den skal helst være lidt rigtig.

Kærlig Hilsen, søde Lillemor. Jeg er saa ked af, at Chimpansen ikke snart dør, saadan en ældgammel Olding, saa kunde du bo hos mig paa Haslundegaard og faa en hvid Hest at ride paa og en Spinderok af Elfenben, det vilde passe til dig.

Vi skulde være saa gode imod dig, og mod dig er jeg aldrig arrig, vel?

Din egen

Nina.

Det er sandt, Hemmeligheden . . .

Jeg er ikke Spor af bange for den, tvertimod. Jeg elsker gyselige Hemmeligheder, jo værre jo bedre, og nu vil jeg gifte mig, alene fordi der er saadan en Hemmelighed.

Det eneste vist, som kunde faa mig til at gyse, var en levende Aal om Halsen, og det kan jeg nok undgaa, ikke?

Hermed Haandfæstningen.

---



Hamburg, Tirsdag 1ste September 1890!!!

Kæreste Lillemor!

Saa! Nu er Nina gift og Kone og Frue og det Hele. Jeg er vist en rar Frue, ikke?

Det gik saamænd gesvindt og nemt, men Hemmeligheden kan jeg slet ikke komme efter, med mindre Harald skulde have den i sin store Kuffert, og den er smækket, den lille har jeg rodet i, og der var ikke noget andet end Mansjetter og Sløjfer og Pilleri.

Jeg har faaet Hundrede Visitkort paa Fransk: Madame Anina von Plessen née Bøggild, til at bruge i Udlandet, for Ha-

rald har meget Familie i Paris, og Hundrede paa Dansk til Danmark.

Jeg maa gøre lige, hvad jeg vil, til jeg bliver ked af det, men det gør jeg aldrig, og jeg bestiller ikke andet end spise Nougat og børste Tænder.

Harald har rigtige sorte Grise (ikke alene snavsede) hjemme paa Gaarden, og naar de faar Grise igen, vil han forære mig dem.

Det var frygtelig kedeligt, du ikke kom med til Brylluppet, men det var for Resten saa kedeligt, at jeg sad og sprællede under Bordet og havde den største Lyst til at nappe Harald, for han var lige saa stiv som de andre.

Det er da godt, man ikke skal giftes hver Uge.

Det er Synd for Benthe, at hun nu skal sidde og sippe og sure med Hæmpel og Fru Bøggild, men maaske kan jeg bruge hende som Selskabsdame, hvis hun vil lystre, for det skal hun.

Hør nu, alt hvad jeg har bestemt, jeg vil, for jeg er ved at lave en Huskeseddel. Gaa paa Danseskole i Paris. Spille Kort om Guldpenge i Monte Carlo. Have en Trapez, et Par Stylter, en Vippe, en Rebstige, en Kastegyng, for der er vældige Træer paa Gaarden, og en Cycle. Gaa paa Gaden alene naarsomhelst. Komme sammen baade med Herrer og Damer og Officerer. Gøre Selskaber og Baller, naar jeg har lært at danse. Komme i Teatret hver Aften. Gaa med Krøller foran Ørene og klatre i Alperne med Alpestok som Gemsejægerne.

Haandfæstningen ligger i en lille Ruslædersmappe med rigtige Vokssegl og Silkesnore for. Harald har selv forsegleet den, men han siger, at hvis han nu en skønne Dag kastede det hele paa Ilden (ligesom Luther med Banbullen) hvad saa?

Saa lavede Nina en ny!

Vi drak dus ved Brylluppet, men naar Harald har Overfrakke paa og Hat, er det sært. Vi skal bo ved alle Lagodisøerne, for der er dejligt.

Jeg har rutsjet syv Gange op og ned i Hotellets Elevator, og Manden fik en Mark for sin Ulejlighed. Der er ogsaa Trapper med et henrivende glat Gelænder, og engang, naar her ingen er, vil jeg kure ned, men paa de nederste Etager er der Fløjl om Gelænderet.

Det er himmelsk at være gift. Jeg vilde bare ønske, man kunde gifte sig, naar man var fem Aar, ligesom Prinser og Prinsesser i gamle Dage, og hende, der strandede paa den svenske Kyst.

Her er to Spejle fra Loft til Gulv, og jeg kan se, at min Kjole svajer ligesaa fint i Ryggen som dem paa Modejournalerne, og vi marsjerer som Mand og Kone og nejer for hinanden, og jeg smelder med det elektriske Lys, som du ikke ved, hvad er, og saa bliver det lyst, og saa bliver



det mørkt lige i en Studs, ogsaa midt over Sengen naar man drejer. Jeg glæder mig til at komme i Seng bare for det. Saadan et skulde du have, naar Chimpansen sov.

Vi spiste til Middag hos noget, som hedder Kempinski, og det er den bedste Mad, siger Harald, og vi fik frosne Violer i Isen og drak tre Glas Champagne uden at blive søvnig, for det blev jeg ved Brylluppet og faldt i Søvn paa Vejen til Toget, men det gik over, da vi kørte.

Vi skulde rejse herfra imorgen, men det vil jeg rigtignok ikke. Jeg havde aldrig tænkt, at en By kunde være saa stor, jo mere man kører omkring, jo større bliver den. Jeg vil se alting først.

Min Rejsekaabe er brun og foret med hvidt Fløjl. Jeg havde kun den grimme graa med Spændetampen, saa skrev Harald til London efter denne. Da vi skulde i Toget, traadte jeg i Slæbet og blev gal paa det, og saa klippede jeg det

hele af med min Nøglesaks og smed det ud af Vinduet.

— Hvad var det, der fløj, sagde Harald.

— Det var en Storke Langeben, sagde jeg, for han havde meget godt set det. Hvad skal man med saadan et Sjokke-pjokkeslæb?

Du har vel faaet alle Telegrammerne? Harald lavede dem til Benthe og »Sviger-mama«, og jeg lavede dem til dig, og Konduktøren hentede dem ved hver Station. Harald spurgte hele Tiden, om jeg ikke vilde sove, og om jeg ikke vilde sove. Men det manglede bare, det er dog ikke hver Nat, at man faar Lov at køre med Jernbanen.

Harald har købt et Par lange gule Støvler med rigtige Sporer til mig. Naar vi kommer hjem, skal jeg bruge dem til at ride med, men her vil jeg bare klirre. Kan du høre, hvor det klirrer, naar jeg stamper? Jeg tror, jeg vil

beholde dem paa hele Natten, saa søde de er.

Harald siger, jeg er en gudsforgaaende Ilder, og for den Sags Skyld kunde jeg mage- lig bide Høns ihjel, om det kom an paa det, men Harald skulde tage sig i Vare, for jeg har mægtig Lyst til at bide ham i Øreflippen, som jeg altid gjorde ved dig, naar du var kær.

Jeg har sagt, han maa værсаagod godt kysse mig, men han siger, at foreløbig skal vi nøjes med at lege Broder og Sø- ster, men saa skulde han da netop kysse mig, ikke? Vi leger slet ikke, men det er ogsaa storartet alt det andet, alt det vi ser, og at gaa rundt i Gaderne, og at køre.

Men han maatte gerne lege med mig, saadan som du skrev om Katten og den lille Mus — jeg elsker at ryste. Kun ikke saa jeg døde af det.

Hæmpel var i graa Silke, der stram- mede. Hun lignede en tykmavet Sælhund

med Paryk, og Haralds Svigermama havde Hundrede Alen Kniplinger paa.

Jeg købte en hel Æske af det her ildrøde Papir, er det ikke mageløs uhyggeligt? Jeg vil skrive det altsammen op til dig og lægge hvert Ark i en Konvolut, saa faar du femogtyve Breve paa engang, og saa kan du give Chimpansen alle Frimærkerne.

Den sidste Aften var hun helt forvandlet og utrolig af Venlighed. For det første redte hun nu selv(!) min Seng, fatter du det, med de fine gamle Lagner, som er helt gule af at ligge. Saa børstede hun mit Haar, og da hun havde maset med det, og hendes Ringe hængte i, (hvad skal gamle Koner med Ringe, naar deres Mænd er rendt fra dem, fordi de er kedelige), saa kom hun noget i der lugtede som Violer.

Ved Gud gjorde hun saa da det. Da jeg havde taget mit Styrtebad, rakte hun mig Tøjet, og da jeg kom i Seng, stop-



pede hun ned om mig, men ikke nær saa godt som Benthe — dig vil jeg nu slet ikke tale om. Saa skoldede hun mig i Halsen med Ingefærøl, fordi jeg var lidt forkølet, det lægger hun ellers aldrig Mærke til, og jeg tror godt, jeg mange Gange kunde have døet, uden at hun kom i Tanker om at begrave mig.

Men naar jeg gør noget galt, skal hun altid være der.

Nu maatte hun købe en meget lang Lasso, om hun skulde fange mig ind mere og putte mig i Seng om Dagen. Falderalala!

Saa satte hun sig paa min Sengekant. Der er et Billede et eller andet Sted, hvor en Præst med Skelethovede sidder paa en Sengekant og snakker med en døende. Akkurat saadan. En Time. Om Lydighed!

Du ved nok, at næst efter Pastinakker og sveden Vælling er Lydighed det af alt, jeg helst vil delikateres med. Og ægteskabelige Pligter!

Jeg holdt min lille Bøtte med Haandfæstningen. Jeg ved ellers ikke, hvori de Pligter bestaar, for jeg skal da ikke børste Støvler eller lave Mad eller strigle Heste selv. Jeg laa og kradsede med Neglene i Lagnet, for at hun skulde tro, der var Mus, og snakke om noget andet. Hun »overlod mig roligt til Harald Plessen, han vilde nok fortsætte min Opdragelse i samme Spor som hidtil« o. s. v. o. s. v.

Brudekransen svømmede i et Vandfad. Benthe snøftede gennem Væggen, fordi det var mig og ikke hende.

Til sidst kom Hæmpel med sin Bibel og foldede mine (!) Hænder og læste om Kong Achab og Jesabel og saadan noget, og Adam og Eva og Ribbenene og Syndefaldet, og endelig hørte hun mig i Fader- vor og Trosartiklerne. Hun græd og forærede mig to Armbaand, udskaarne af Violtræ.

Gjorde de maaske saadan ved dig, da du blev gift?

Ved du, hvad saa!

Om Morgenens kom den lille vimse Degn med de søde Øjne og sagde, at det var vist en Fejltagelse med de Salmer, Fru Bøggild havde valgt. Men Fru Bøggild svarede knusende, at hun ønskede de Salmer sunget, de var sunget ved hendes og hendes Moders Bryllup.

Farvel Degn.

Saa kom Præsten, og han klappede hende paa Hænderne, og det vilde vække Forargelse, det var helt upassende med den Salme ved et Bryllup. Han slog op og viste hende den. Gudbevares, saa var det en kedelig og beklagelig Fejltagelse, som nok kom af, at Numrene var anderledes i den ny Salmebog.

Pyt! Det var saamænd med ren Vilje og godt onskabsfuldt, bare for at Folk skulde faa at vide, hvordan jeg har været.

Det var den: O, jeg, som har i Synd og Vellyst levet.

Lad gaa med Synden, for det gør vi allesammen fra Syndefaldet, men den

Smule Vellyst, Benthe og mig har levet i med kun Dessert om Søndagen, som jeg blev snydt for hveranden, naar jeg laa i Sengen, den var virkelig ikke stor, vel?

Henne i Kirken gloede Folk paa mig, som om jeg var en Kukkasse til at se i, men jeg vilde ikke lade mig lumpe, og jeg gloede igen.

Det var omtrent saadan at blive gift, som jeg tænker mig et Forhør paa Tinghuset, og Præsten saa saa striks ud, som om jeg havde tyvstjaalet min egen Kjole.

Men da vi kørte hjem fra Kirken, tog Harald om begge mine Hænder og sagde: Ved du af, at nu er du min med Hud og Haar, for han har hele Tiden sagt du, og saa lignede han en rigtig Røverkaptajn, og det spjættede i mig, som naar jeg skolder mig paa Theen. Men saa sagde han: Min lille Frue skal faa det saa godt hos mig, og ingen skal gøre hende Fortræd, før hun bliver rigtig stor og voksen.

Uh, hvor jeg blev gal. Det var anden Gang. Jeg kunde tydelig mærke, der groede



Arrigskab ud over hele Kroppen paa mig ligesom sorte Haar paa Troidene. Men saa var vi hjemme, og der saa han ud, som om han lige havde slugt en Faarekylling, og Benene hang ham ud af Munden endnu, saa spag.

Ved du, hvad han spurgte om i Formiddags, om jeg ikke vilde sove til Middag! Han tror vist, jeg er tre Aar.

Vi var i zoologisk Have, men Slangerne laa bare ligesom Sprøjteslanger eller Aal paa en Pande, og jeg havde tænkt mig Løverne meget mere glubske og vilde. I et Hus sad lutter grønne Papegøjer, og de skoggerlo, da vi kom forbi. Harald sagde, det var af os, og de kunde se, vi var nygifte, men han kan slet ikke bilde mig alting ind, for dum det er jeg ikke.

Fare gennem Sahara paa en Struds, hurtigere end Vinden — hu hej, det var noget for mig.

Jeg er mylrende søvnig. Harald bor lige ved Siden af, og hvis jeg bliver bange

for noget, kan jeg raabe, men jeg er ikke bange.

Tror du, Harald sover med Natkjole, det kan jeg ikke rigtig tænke, han gør. Der er ikke noget saa hæsligt som Hæmpel i Nattrøje, vel?

Men hvem skal nu stoppe ned om mig, det er værre!

Og alt det har kun varet en eneste Dag. Tiden bliver da ogsaa saa dejlig lang, naar man er gift.

Godnat søde, lille, mindre, mindst  
Lillemor.

Hermed en Flok Kys.

— — —

Onsdag.

Ved du, hvad Klokken er? Klokken er næsten syv om Aftenen. Er det dog ikke rædsomt? Og jeg har blot sovet og sovet og været lige nær ved at springe en hel Dag over. Jeg var saamænd aldrig

vaagnet, hvis ikke Harald var begyndt at spille paa sin Fløjte.

Der var engang en Pige, som døde af, at hun blev ved at sove i tre Uger, tænk om det var gaaet mig paa den Maade. Bare det endda havde været en af de kedelige Dage hjemme, men saadan en morsom Dag her, det var Synd. Og flovt. Om et Kvarter henter Harald mig, saa skal vi spise og saa paa Opera.

— — —

Onsdag Aften.

En Gang drømte jeg, at der groede Jordbær paa Himlen istedetfor Stjerner, og saa hoppede jeg op for at plukke dem, men saa blev de til Mariehøns og spredte Vingerne ud og fløj lige ned over mig, og jeg havde ingen Klæder paa, og saa var de af brændende Ild, men jeg skreg ikke, jeg kunde godt lide, de brændte — og ved du, hvad saa? Næste Dag havde jeg Neldefeber!

Men netop paa den Maade kriblekrablede det i mig hele Tiden, medens Musikken spillede, og Othello sang. Othello, det er Operaen, og det er efter ham, Kagerne hedder, og han var Mulat, og han kvalte hende af Skinsyge, men ogsaa af Kærlighed.

Og jeg tænkte, bare jeg ikke fik Neldefeber igen af Spænding. Harald saa slet ikke paa Operaen, han sad og saa paa mig, og saa sagde han ganske stille, ligesom han bare blæste Ordene ud: Kunde du lide at være Des . . . (vent lidt, jeg skal se paa Programmet) demona, Desdemona? Og det var lige netop det, jeg havde siddet og tænkt paa. Var det ikke underligt, han kunde gætte det! Men jeg svarede ikke, for jeg blev saa flov.

Naar Chimpanse dør, hvad han da forhaabentlig gør engang, skal vi tre rejse sammen, Harald vil godt have dig med, og saa i Opera hver Aften. Det er næsten



mit højeste Ønske, at han skulde dø, for jeg længes efter dig til at sludre med om Natten og til at stoppe ned og alting.

Bagefter drak vi Kaffe i et Glas med Flødeskum over og et Rør til at sutte det af, og det Rør gemte jeg, for det maa være storartet til at blæse Sæbebobler med. Jeg ved ikke, hvordan jeg skal bære mig ad med at falde i Søvn, jeg har jo kun været oppe seks Timer. Men hvis jeg kan uden Birkeris, pisker jeg Sæbeskum i Vandfadet og tager det med i Seng og ligger og blæser Bobler.

Harald sidder inde hos sig selv og spiller paa sin Fløjte saa sagte som næsten ingenting, for at de andre rundt om ikke skal vaagne. Jeg bliver saa væmmelig from og melankolsk af den Fløjte. Det er ligesom en hel Trolddom, og det er dermed, at man tæmmer Slinger, men jeg er da ingen Slange.

Jeg havde mest Lyst til at blive oppe hele Natten eller komme ud paa St. Paulli,

som ikke er en Kirke men noget ligesom Krammarked, og køre paa Karussel. Harald har lovet mig, at vi skal derud imorgen.

Godnat. Du er mit Hjerte. For det er dig, som er det stille og gode indeni mig. Ellers er jeg kun en flyvsk Vildkat, men tænker jeg paa dig, bliver jeg glad og pæn.

Hvis jeg bliver Hundrede Aar, har jeg over treogfirs Gange trehundrede og femogtreds Dage tilbage, foruden Skuddagene. Pyt saa med, at jeg næsten sov den her op. Godnat Søsterlille. Gid Harald blev frygtelig vred paa mig.

— — —

Torsdag.

Vi har været paa St. Paulli næsten hele Dagen, og jeg fik syv Ture i Kastegyngen og fem i den amerikanske Luftgyng og

enogtyve Ture i Karussellen paa en Hest, der hoppede op og ned. Harald stod udenfor og passede paa.

St. Paulli er omtrent ligesaa rar som Opera.

Saa kørte vi omkring Alsteren, som er en Sø, og jeg var hele Tiden saa vrippen, fordi Harald blev ved at se paa mig og sige næsten ingenting, han nikkede bare engang imellem. Og nu iaften har han givet mig en Bog, som hedder: Østen for Sol og Vesten for Maane, om en lille Pige med pjaltet Tøj, der bliver solgt for titusind Kroner til en Bjørn, som er af Menneske om Natten, og hun er nysgerrig. Men hvis hun havde haft elektrisk Lys, saa behøvede hun ikke at dryppe Tælle paa ham.

Men jeg blev igen ligesom Neldefeber af at læse den, jeg vilde hellere have en med mange Mord.

Lillemor, jeg er slet ikke glad. For ved du hvad saa? Medens jeg sad og

læste den, sad Harald henne ved Vinduet med sin Fløjte, og jeg kunde mærke, han kiggede og kiggede. Og bagefter spurgte han, om jeg var ked af, at jeg havde læst den, eller om han maatte læse den for mig engang til.

Jeg er bange for Harald.

Nu er han nede for at drikke The, jeg vil ikke. Jeg vilde ønske, Harald var saadan en som Bjørnen.

Lillemor Marthe, jeg havde Lyst at rende min Vej.

— — —



Fredag.

Kære Lillemor, kære Lillemor Marthe!  
Farvel. Nu rejser vi til Paris. Jeg —  
elsker — Harald — Harald —  
elsker mig.

Nu  
ved  
jeg  
en  
stor  
og  
dejlig  
Hemmelighed.

Din henrivende lykkelige

Nina.

Haandfæstningen er revet itu. Harald  
maa raade og regere over mig, og jeg vil  
gøre alt, hvad han siger — — næsten. Men  
i Paris vil jeg lære at danse alligevel!

---

12. Maj 1891

Kære Moder!

Kasper har talt om, at vi maaske skal flytte bort og bo inde i en By, hvis han kan finde en større Praksis.

Det er mest for min Skyld, fordi jeg ikke trives saa godt herude, og vistnok fordi de smaa Børn døde. Han siger, at naar vi først kommer til en By, holder jeg nok op med at hoste og bliver helt glad igen.

Paa en Maade længes jeg saameget efter Mennesker, men paa en anden Maade tror jeg slet ikke mere, jeg passer til dem. De to Aar, jeg har levet her, har været

som en eneste lang Dag og en eneste lang Nat og ikke andet.

Husker Moder Eventyret om Pigen, der gik ind i Bjerget en eneste Dag, og da hun kom ud, var der gaaet Hundrede Aar, og ingen kendte hende mere.

Der er noget ved Lyngen og Himlen her, saa man holder op at tale ret meget, og Tankerne bliver ganske langsomme. Der kan godt gaa en hel Uge, hvor vi næsten ikke taler sammen, og Kasper er alligevel ikke vred, men vi har kun ikke noget at tale om, og derfor skriver jeg ogsaa saa sjældent til Moder.

Oline vil slet ikke med til Byen, og hver Gang jeg taler med hende derom, løber hun ind i sit Kammer og kaster sig paa Knæ og græder, eller ogsaa hælder hun sig ud over Brønden og gør mig saa bange.

Synes Moder ikke, at en Brønd er meget kønnere end en Post eller en Vandhane? Jeg var engang saa slem til at bruge den

som Legetøj og vinde Spanden op og tømme den igen til ingen Nytte, men det maatte jeg ikke, for det sled jo paa Tovet. Men naar Himlen spejler sig dernede, er det, som om det var en stor dyb Sø, meget kønnere end en rigtig Sø. Der bor et Par Frøer dernede, og dem faar vi somme Tider op med Vandet, men Oline sætter dem ud igen. Hun siger, at de gør godt i Vandet.

Man bliver saa underlig af at se længe ned i en Brønd, der er saa roligt og venligt og blødt, og man tænker slet ikke paa, at Vandet er koldt.

Forleden Dag var Oline saa bedrøvet, for Slagterens Kone, som før var Enkekone, havde drillet hende med, at hun aldrig kunde komme til at høre Englenes Sang, fordi hun var døv, og at Vorherre ikke forstod Fingersprog, som var noget, Menneskene alene havde fundet paa.

Og saa vilde Oline aldrig dø, hvis det var sandt, skønt hun netop havde glædet



sig til at komme i Himlen. Og ved Moder, hvordan hun tror, det bliver deroppe? Hun tror, at hun faar et lille rødt Hus med en Sofa og en Bibel med Sølvspænde og en Svane udenfor i en lille Sø. Naar man er døvtum, gaar man jo og tænker alene. Og saa troede hun, at man hver Dag fløj en Tur i Luften, fordi Englene har Vinger. Jeg synes, det er Synd af Slagterkonen at drille hende.

Kasper vil egentlig helst have, at Oline bliver her, for han vil nødigt lade Huset staa uden Mennesker, og vi skal nok tilbage engang igen. Kasper er meget borte i denne Tid, han kører med Fragtmanden til Skjernaa for at fiske, jeg var med en Dag, og der var store, store, grønne Enge med Kodriver og Gaaseurter, men jeg kunde ikke holde ud at se Fiskene blive fisket med Krog i Halsen. Og dem skulde vi spise, og saa blev jeg syg.

Undertiden kan jeg ligesom føle Luften tyngte paa mit Hoved, og jeg vilde ønske,

der var endnu højere op til Himlen, men det er kun Indbildning.

Ifjor gik jeg saa langt omkring paa Heden for at finde Brombærris og Fugleæg, og somme Tider gik jeg højt op i Landet for at se Mennesker og Hunde og Huse. Udenfor Husene hang lange Rækker af hvide Klipfisk ligesom Tøj paa Snore, men Folkene var saa uvenlige. Da gik jeg ogsaa og ventede paa det andet lille Barn og tænkte, det levede nok, og alle de Steder, vi skulde lege sammen, naar det blev stort.

Men iaar er jeg en gammel træt en og har mest Lyst at sidde og se paa mine Hænder.

Oppe ved Havet gaar der en gammel Mand, hans Ryg er helt krumbøjet, og Hænderne naar næsten ned til Jorden. Han gaar med to Kæppe for ikke at falde, og han har en Tiggerpose om Halsen, og hele hele Tiden sukker han. Han gaar altid ved Havet, men naar han

er sulten, gaar han ind og tigger, og saa gaar han sin Vej igen.

Jeg synes, jeg er noget ligesom han, og hver Gang han har været her, kommer jeg til at græde. Moder maa ikke tro, jeg vil tale om Ting, jeg ikke har Forstand paa, men jeg tænker saa ofte, at hvis Vorherre huskede paa den gamle Mand, skyndte han sig nok at tage ham i Himlen. For de Mennesker, som ingen Glæder har, og som ingen Nytte er til, de maatte dog helst dø.

Jeg har fundet et rustent Timeglas ude i Lyngen. Det er saa nydeligt at se paa, naar Sandet rinder saa fint og sagte, og imedens gaar Tiden.

Ved Moder, hvad Oline ogsaa tror, hun faar i Himlen? Ligesaa meget rødt Uldgarn og ligesaa mange store Glasperler, som hun vil have. For det er det, hun bliver allergladest for.

Tror Moder vel, at noget Menneske i hele Verden er saa glad som Anina? Hun

er ligesom en Guldfisk. Hun skriver hver Uge omtrent, men jeg kan ikke begribe, at hun skal have et Barn. Hun er da selv ikke saa voksen.

Naar Oline har Tid, hjælper hun mig at rulle en stor Sten hen til min egen Kirkegaard, men det gaar saa langsomt, for vi maa vælte den om og saa vælte den om igen hele Vejen nede fra Stranden. Det fandt Oline paa, ligesom i Biblen med en stor Sten for Graven. Og den kan vi sidde paa. En Bænk var nok smukkere, men Kasper synes ikke, det behøves.

En kærlig Hilsen til Benthe Marie og Moder fra Eders

Marthe Fangel.

---



30. Maj 1891.

Min kære, kære Moder!

Vil Moder ikke nok skrive til mig, at alt, hvad Moder har sagt mig og lært mig, var sandt, og at Moder aldrig har løjet for mig.

Jeg er blevet saa underlig siden igaar, alting er tomt, jeg tør ikke tro paa nogen mere, ikke paa Oline, ikke paa Anina, ikke paa Benthe Marie, slet ikke paa nogen, ikke engang rigtig paa Vorherre.

Men Moder alene er saa stærk og fast, jeg maa da tro paa min Moder.

Det er, som jeg boede i et Hus, hvor der hverken var Tag eller Mure, det blæ-

ser fra alle Sider ind i mit Hjerte, jeg fryser, og det er jo Sommer.

Men jeg græder ikke.

Nu ved jeg, at noget kan gøre saa ondt, at Taarerne dør. Den Gang jeg blev gift, kunde jeg heller ikke græde, men det var, fordi jeg ikke vidste, at det hørte sig til, men det igaar bliver aldrig forbi, selv om jeg blev Hundrede Aar.

Den Gang for længe længe siden, da det store Plankeværk blev sat om Haven, og da Faders Callaer tørstede ihjel, syntes jeg, det var Synd af Moder, og siden, da jeg blev gift, syntes jeg, Kasper gjorde mig Fortræd, og da han tog mine Dukker, og da mine Børn døde, og jeg ingen havde at tale med.

Men jeg blev ved at tænke, indtil jeg forstod, at det var altsammen, som det skulde være, og det var kun mig, som havde Uret.

Men min lille Kirkegaard var min alene, og der sov mine smaa Børn, og

der sad jeg hver Dag og fortalte dem alting.

Og saa var det ikke sandt, Moder. Det var ikke sandt, for Gravene var tomme.

Kunde Moder have gjort saadan imod mig, blot fordi jeg var enfoldig og uvidende.

Kunde Moder love mig, at mine Børn skulde begravnes der, og saa lægge dem hen i en fremmed Grav til en fremmed Kone, som var død, og som ikke kunde lide mig, fordi jeg boede i hendes Stuer? Kunde Moder vel?

Naar mine smaa Børn er lagt ned i den rigtige Kones Grav, saa har hun faaet dem, saa er de hendes og ikke mere mine. Og der har de ligget saalænge, og jeg har aldrig besøgt dem, og aldrig set til Graven, fordi der var saa grimt og uhyggeligt.

Det er svært at være rolig, alting ligesom drejer og drejer inde i mig. Kasper tænkte vel ikke, det kunde skade.

Moder, Moder, Kulden gaar igennem mig, som naar det er Vinter. Jeg vilde ønske, jeg var den gamle Mand ved Havet, saa skulde jeg vel snart dø.

Har jeg ikke været lydig mod Moder? Har jeg ikke været lydig mod Kasper?

Jeg har aldrig siddet ved hendes Sybord, jeg har aldrig rørt hendes Skuffer, og kun to Gange har jeg læst i hendes Bøger. Jeg vilde saa nødigt gaa med hendes Tøj, men naar Kasper sagde, jeg skulde, maatte jeg jo gøre det.

Men jeg har ikke spist med hendes Ske eller drukket af hendes Kop, og jeg bad Kasper, om jeg maatte være fri for at bruge hendes Smykker.

Men der var en Dag, Kasper var borte, da jeg skulde have det andet Barn, og jeg var saa tung i Sindet, og Oline var vred, og jeg sad alene i Stuen.

Saa kom jeg til at se paa hendes Billede, og det var, ligesom hun var vred



paa mig, fordi jeg var her. Inde i Kaspers Stue hang ogsaa et Billede og et i Spisestuen og et i Sovekamret. Hun var allevegne, og jeg maatte jo ikke være hos Oline den Dag.

Saa vendte jeg hendes Billede omkring, det var Synd af mig, men jeg vidste ikke, hvad jeg skulde gøre.

Og nu er det Gengæld. Fordi jeg vendte hendes Billede og tog hendes Stuer, har hun taget mine Børn.

Kasper spurgte, om jeg vilde med for at sige Farvel til Gravene, inden vi rejste, og han havde en Overraskelse til mig. Men vi gik over til den store Kirkegaard, og saa tænkte jeg, det var pænt, Kasper tog mig med, og vi gik med hinanden under Armen, og Kasper sagde, at naar vi nu kom til en By, fik jeg nok et Barn, som levede.

Jeg saa straks ved Siden af det store to smaa, hvide Marmorkors, men jeg for-

stod det ikke, og Kasper spurgte, om de ikke var kønne.

Og lige med et kom der en Tanke flyvende i mig, og Kasper nikkede.

Moder, Moder, skriv, at Moder aldrig har løjet for mig.

Kasper har forklaret og forklaret, at man kun maa begrave Børn paa rigtige Kirkegaarde og slet ikke andre Steder, og han kun bildte mig det ind, fordi jeg var saa syg bægge Gange og gerne vilde have det.

Men hvorfor sagde han det ikke, saasnart jeg blev rask, og hvorfor kom de ind paa hendes Gravsted, som om hun var deres Moder!

Til sidst blev Kasper vred, fordi jeg ikke kunde sige et eneste Ord.

Jeg har ikke beklaget mig, kun til Moder fortæller jeg alt.

Paa Fredag kommer Bønderne fra Levle By for at køre Møblerne bort, og paa Fredag Aften skal vi rejse selv.

Men enten jeg bor paa en Hede, eller jeg bor i en By, det bliver helt det samme nu.

Moder maa ikke blive vred, fordi jeg altid klager og klager. Jeg har jo ingen anden at gaa til.

Kærlig Hilsen til Moder fra Eders

Marthe Fangel.

---

Torsdag 1. Juni 1891.

Kære Kasper!

Det er saa svært at forklare dig, som det er, fordi jeg altid er en lille Smule bange for dig, men ikke ret meget. Dengang Edith blev født, var du saa god og venlig, og det glemmer jeg aldrig. Du skal ikke bryde dig om, at jeg var saa ked af det med Gravene, jeg havde jo Uret og kan godt indse, at naturligvis skal ogsaa Børn begraves i en rigtig Kirkegaard. Omforladelse fordi jeg ikke vilde svare dig og ikke takkede for Marmor-korsene, som baade var smukke og vistnok dyre.



Jeg vil ogsaa sige Omforladelse, fordi jeg næsten aldrig var helt glad, skønt du var god imod mig og gav mig alt, hvad jeg behøvede, og lod mig beholde mine Blomster i Vinduerne.

En Dag, da du var lidt vred og skændte en lille Smule, men kun lidt og slet ikke videre slemt, sagde du, at du havde giftet dig for at faa Børn, og jeg var en kummerlig Kone, som du hverken havde Gavn eller Glæde af.

Bagefter spurgte du, om jeg vilde med en Tur, og du puttede min Haand i din Lomme og var saa rar, men jeg kunde ikke lade være at tænke paa det. Det var jo rimeligt, for jeg ved nok, at man kun kan elske en Gang, og din rigtige Kone var baade smuk og klog, saa jeg skulde gerne i det mindste have været stærk nok, saadan at Børnene havde levet.

Men du maa tro, jeg har været meget, meget bedrøvet over det, og jeg har tvun-

get mig til at spise mange Gange, naar jeg slet ikke var sulten, ogsaa fede Ting, men det hjalp ikke.

Da jeg var en lille Pige, tænkte jeg altid paa, at Anina og Benthe Marie og jeg skulde blive sammen altid og aldrig skilles, og jeg duede ikke ret meget til at være gift og alene. Men naar jeg skulde have Børnene, tænkte jeg paa, at det maaske var ligesom Anina og Benthe Marie, og jeg kunde lege med dem, og sørge for dem og passe paa dem, og saa gik jeg og glædede mig og var saa forsigtig.

Jeg tror ikke, det kunde nytte at komme til en fremmed By, der vilde jeg blot længes efter Heden og mine smaa Børn. Og saa blev der tre Steder at længes efter, baade Moder og hvor Anina bor og Heden, og hvis saa Børnene allesammen døde. Saa er jeg bange for, du vilde blive rigtig længe vred, og det kan

jeg ikke holde ud, fordi Oline er stum, og jeg slet ingen har at tale med.

Det var jo kun for min Skyld, du vilde flytte, og det var Synd, baade for dig og Oline og din rigtige Kone.

Du maa endelig ikke blive vred paa mig, fordi jeg gør noget, som er galt og Synd. Men naar jeg hostede, var jeg nok død engang alligevel, og du vilde blot have haft stor Ulejlighed med mig først.

Det er ikke paa nogen Maade, fordi jeg ikke er lykkelig eller saadan noget, det maa du ikke tro, Kasper, for det er det ikke. Jeg er omtrent helt lykkelig, men det er saadan, ligesom naar man bliver træt og har været vaagen saa længe og gerne vil sove. Andet er det ikke.

Det var min Mening at drikke noget af de Flasker med Dødningehoved paa i dit Skab, men jeg tør ikke, for jeg er saa bange for alt det, der gør ondt. Og du

har selv sagt, at Gift gør saa forfærdelig ondt.

Omforladelse, fordi det bliver Brønden. Du maa endelig ikke være vred for det. Jeg ved nok, det er hensynsløst, og Vandet kan ikke bruges, men de tyve Kroner fra min sidste Fødselsdag har jeg endnu, og saa kunde den maaske blive gravet om for dem, og I kunde drikke Øl saalænge.

Jeg vil bede dig saa meget, om du vil lægge noget over mit Ansigt og begrave mig straks, for jeg tænker ellers paa den Mand, der døde af Vattersot, da du blev vred, men jeg kunde ikke gøre for det.

Det er netop saa rart, at Vandet er rent. Jeg skal nok huske at hejse Spanden op først, ellers støder jeg mig ogsaa.

Jeg vil saa gerne have, du skal vide, at jeg altid har prøvet, saa godt jeg kunde, paa at gøre dig tilpas, og hvis jeg havde været ti eller tyve Aar ældre, tror jeg nok ogsaa ganske bestemt, at jeg



havde været en meget mere god og dygtig Kone. Men jeg kunde ikke lade være at længes.

Naar Oline bliver gammel, maa du endelig ikke lade hende komme i Fattighuset i Lemvig, det er hun saa bange for, hun tror, at et Fattighus er meget værre end et Fængsel, og hun græder, naar hun tænker paa at blive gammel.

Farvel kære Kasper. Du har været god imod mig altid, og jeg er slet ikke ulykkelig. Men det kan bare ikke nytte, jeg bliver ved at leve, og jeg vil saa gerne være fri for det.

Det er kedeligt, Møblerne er pakket ind og Fragtmændene bestilt, men jeg tænkte ikke over det. Du husker nok, at jeg altid har været saa tankeløs.

Farvel kære Kasper. Omforladelse.

Marthe.

Du vil nok sende det Brev, som ligger indeni, til Moder.

Kære, kære, elskede Moder!

Før tænkte jeg altid, at naar jeg skulde dø, kom Moder og sad hos mig og holdt mine Hænder. Men nu maa Moder glemme mig og kun tænke paa Anina og Benthe Marie.

Moder husker nok det grimme Ord, som det hed, da Murer Andersen hængte sig, men det behøver man da ikke at kalde mig, naar ingen ved det, for jeg kan ikke gøre for det, og jeg kan ikke lade være.

Det er mest for Moders Skyld, jeg tænker paa det Ord og skammer mig. Men i Biblen staar der: Kommer til mig, alle

I, som ere besværede, og jeg skal give Eder Hvile.

Vil Moder nu blot tænke, at jeg er saadan en lille besværet en, der trænger til Hvile.

Jeg er lidt syg i Brystet og meget tynd, saa Moder kan godt sige til Benthe Marie og Anina, at det kom af, at jeg var syg. Det er Synd at lyve, men det er ogsaa Synd at gøre andre bedrøvede, og jeg tror nok, Moder maa lyve saa meget.

Jeg kunde ikke holde ud, hvis Nina sagde — Lillemor er en Selvmorder.

Synes Moder vel, der er et mere forfærdeligt Ord til?

Moder vil nok brænde alle de Breve, jeg har skrevet, og aldrig sige til Kasper, at jeg ikke var ret meget lykkelig. Jeg har saadan fortrydt det Brev, jeg skrev iforgaars, og det var mig, som havde Uret, og jeg har ogsaa fortrydt alle de Gange, jeg har beklaget mig, for Kasper har kun

været god imod mig, og han har bestemt aldrig med Vilje gjort mig Fortræd.

Men jeg tror nok, at jeg maaske blev gift en lille Smule for tidligt, og jeg vidste en lille Smule for lidt. Moder maa endelig ikke tro, det er en Bebrejdelse, Moder har jo altid gjort alt i den bedste Mening.

Og jeg kan slet ikke takke Moder nok for hver eneste af de dejlige Dage, jeg har haft hos Moder, og alle de Nætter, jeg har sovet i min egen lille Tremmeseng. Naar jeg tænker mig om, kan jeg næsten huske alle mine Drømme. Maa jeg ogsaa takke Moder, fordi vi igen fik Lov at komme i Haven.

Vil Moder hilse Nina og Benthe og sige, de maa ikke være vrede paa mig. Jeg længes efter at kysse Nina, det er, som om det er Hundrede Aar siden, jeg har set hende. Hun var saa sød til at skrive, skønt hun havde travlt med at være glad.



Hvis jeg kunde lade være, saa lod jeg være for Moders Skyld, men jeg kan ikke.

Tak, fordi Moder holdt af mig. Mine sidste Tanker gemmer jeg til Moder, men dem kan ingen høre.

Jeg er ikke bange.

Marthe.

Farvel.

---

Kære Bettina!

Igaar blev Marthe begravet.

Tænk paa dine andre Børn og vær rolig. Jeg er ganske rolig.

Igaar blev Marthe begravet, den lille Marthe, som jeg har dræbt. Jeg har dræbt hende ganske langsomt, fra den Dag, du gav hende til mig, og jeg tog hende, og til den Dag, hun med en Undskyldning lod sig glide i Brønden.

Bettina, hun gjorde mig Undskyldning, fordi hun maaske plumrede Drikkevandet!

Der har været Tid nok, hvor jeg kunde give dig Meddelelse om det, som er sket, men jeg trængte til at have Fred og være alene.

Du behøver ikke at overfalde mig med Spørgsmaal eller Anklager. Jeg siger dig jo, at det er mig, som har dræbt hende, ikke paa engang, men ganske langsomt.

Dine Anklager nytter dig ikke. Igaar blev Marthe begravet.

Du gav hende til mig, jeg tog hende, og nu er hun død og begravet. Hendes Historie er ude.

Maaske var det bedst, om jeg havde faaet en Møllesten om min Hals.

Det var min snilde Hensigt at flytte til Horsens med hende, dels fordi jeg, som hun helt rigtigt har opfattet, ønskede et levedygtigt Barn, og dels fordi jeg vilde lade andre Læger undersøge hendes Bryst.

Nu slap jeg for det Besvær. Og nu vil det passe mig bedst at blive, hvor jeg er. Her kan jeg have det hyggeligt og godt med min døvstumme Pige, der er ved at græde sig blind.

Jeg husker ikke, om jeg har fortalt dig, at Marthe blev begravet igaar.

For at fordrive Tiden, der er blevet mig saa mærkelig træls, kom jeg til at bryde det Brev, hun skrev til dig, og jeg ser deraf, at hun har været paa sin Post ogsaa overfor dig. Men da du har mange Breve fra hende, og jeg kun det ene, hvor hun gør Undskyldning for, at jeg har dræbt hende, vil jeg bede dig om at laane mig de Breve, eller give mig dem, som du gav mig Marthe.

De skal ikke komme noget til.

Jeg glemte at sige noget til Marthe, som hun maaske burde have vidst.

Jeg glemte at sige hende, at jeg elskede hende, og at jeg elskede hende fra den første Dag, jeg gjorde hende Fortræd. Men jeg var jo tre Gange saa gammel som hun, og jeg kunde ikke finde de rigtige Ord at sige det med.

Naar jeg tænker mig om, var Marthe jo kun et Barn.

Eller var hun mere?

Saa sender du mig nok de Breve.



Vi lader ikke Brønden grave om.

Men hun stødte sig dog. Panden stødte hun.

Hun var bange for Ørentvister, og hun kunde ikke lide, jeg fiskede. Hun var barnagtig.

Du og jeg, vi passede sammen, vi er saa klare og kolde.

Igaar blev Marthe begravet. Imorgen faar du Brev, og iovermorgen sender du mig hendes Breve.

Jeg er i Grunden ked af, at jeg glemte at sige hende, at jeg elskede hende.

Du tror det maaske ikke?

Levvel, Kusine Bettina, tænk du paa dine andre Børn. Marthe bliver hos mig, hende har du givet bort.

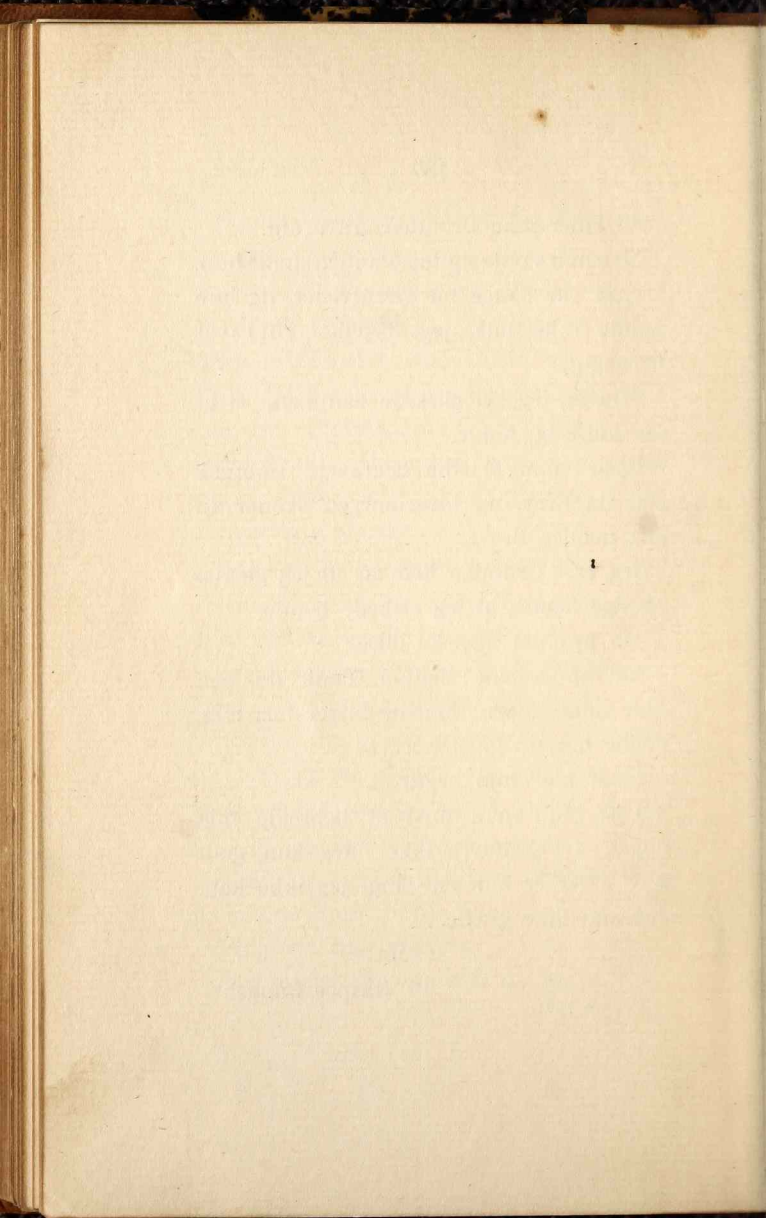
Igaar blev hun begravet.

Lad bare være med at bebrejde mig noget, det behøves ikke. Jeg kan godt selv. Der er kun en Ting, jeg ikke kan. Jeg kan ikke græde.

Din

Kasper Fangel.

8. Juni 1891,



*Alb. Gnußtzmänn:* »Barnet griber, rører, fængsler og syssel-sætter Tanker længe efter, at man har læst den. Og den viser sin Forfatterindes Evner, som længe har været utvivlsomme i hendes stærke og hede Fantasi og hendes uforfærdede Dristighed — viser dem beherskede af en moden og forklaret Kunst. *Dagbladet.*

*F. B. i Nationaltidende:* Hvor er dette ikke altsammen opfattet og gengivet med den fineste og ægteste Kunst og den varmeste og inderligste Følelse. Og hvor ypperligt er det ikke i faa Streger lykkedes Forfatterinden gennem »Barnet«s Ord at aftegne Forældrene . . . Fru Michaëlis Bog er formet med en fast og klar Kunst, der aldrig glider ud i det Sentimentale og som netop derfor virker gribende og betagende paa Læseren.

*S. M. i Verdens Gang:* »I dette enestaaende fine, poetiske Mesterværk, spædt og sensibelt som den lille Pige selv, finder vi hende snart grublende over Menneskene, de nærmeste og de fjerne, snart over Livets Mysterier i hende selv, snart i vild Jubel, snart i dyb Sorg og Fortvivlelse. En Bog som »Barnet« kan kun skrives af en ægte Kunstner og kun af en Kvinde.«

Af de mangfoldige meget rosende Anmeldelser af *den tyske Udgave* anfører vi:

*Die Wage* (Wien):

— das ganze Buch ist so fein, so vornehm, so echt, dass man froh ist, eine so adelige Kunst kennen zu lernen.

*Leipziger Zeitung:*

Das Buch ist geistig bedeutend. Es giebt in der nordischen Literatur von Frauenhand Weniges, was ihm an Reife würdig zur Seite treten könnte. Dabei finden wir in gutem Sinne es durch den eigenartigen Reiz nordischer Geistesproducte ausgezeichnet: Ein Zurückgehen in das Innenleben, ein sich Versenken in die Kämpfe einer starken Seele, so tief, dass es einem wehthut, dabei eine reiche, hier rein und keusch durchwehte Phantasie, ein Tasten nach dem Geheimnissvollen, Mystischen, ein Grübeln über schmerzlichen Problemen, die ihre Lösung durch die edle Trauer eines wahren Schmerzes finden.«

---

Af

## KARIN MICHAËLIS

er paa Brødrene Salmonsens Forlag tidligere udkommet *Novelle-*  
*samlingerne »Højt Spil« og »Fattige i Aanden« samt*  
Romanen

# BIRKEDOMMEREN

*Nationaltidende* (F. B.): Det er som Kunst betragtet ikke meget langt fra at være et Mesterstykke. Ikke paa et eneste Sted, ikke i en Sætning eller blot i Valget af et Ord, der kunde mildne eller dække, viger hun bort fra denne fast udhamrede episke Form. Set fra denne rent litterære, rent æstetiske Side staar »Birkedommeren« meget højt og giver Forfatterinden Rang blandt vore bedste Forfattere.

*Norske Intelligenssedler*: Bogen virker mægtig og tar Læserens Interesse fangen fra først til sidst.

*København* (Herman Bang): »Birkedommeren« rager højt op over de Bøger, der skrives som nøjsomme Folks nøjsomme Husflid, Aar ud og Aar ind. Den rager op over dem alle ved sin Iver og ved sin Glød. Ved sin Sælsomhed og ved sin Vilje.

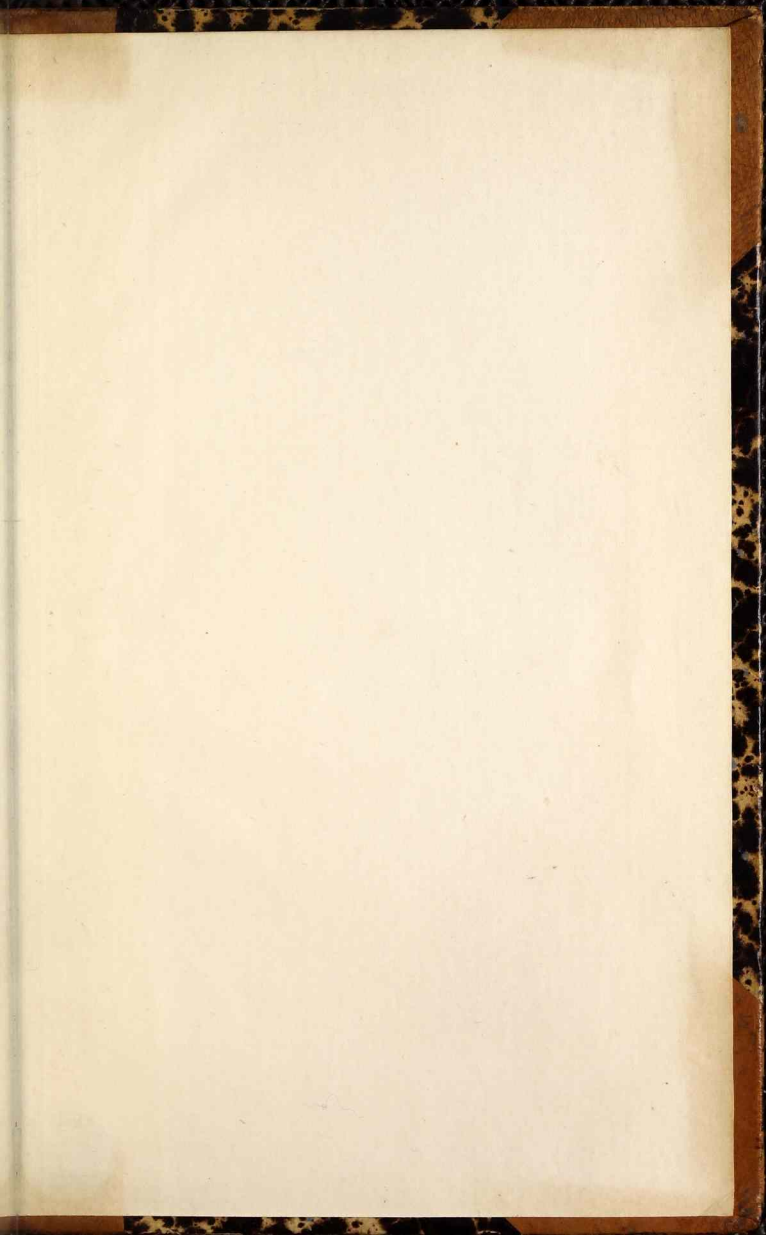
*Dagbladet* (Albert Gnuetzmann): »Birkedommeren« er en overmaade evnerig Bog, der vil bevare sin Plads i vor moderne Litteratur.

*Svendborg Amtstidende*: Kun en ligesaa bizar som overvældende Fantasi kan skabe en Bog som denne, der herhjemme staar uden Sidestykke i sin Evne til Blad for Blad at potensere det grufulde i Situationen.

*Fyllandsposten*: Altsaa en Bog, der gør den unge Forfatterinde stor Ære. Thi hendes Kunst forliger Læseren med al Middelalderens Plumphed og raa Virkelighed.

*Lolland-Falsters Folketidende* (Sophus Claussen): De fleste af vore skrivende Frøkner og Fruer, der er saa dygtige og faar saa megen Ros af os alle for deres borgerlige Noveller, bør blegne af Misundelse overfor Fru Michaëlis; thi hun skrider rolig og ubændig frem midt igennem Vrimlen, der er poetisk Adelsblod i hendes Talent.





THE HISTORY OF THE  
BIRKENHEAD



